

154. löggjafarþing 2023–2024.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um kílómetragjald vegna notkunar bifreiða (hreinorku- og tengiltvinnbifreiða).

Frá fjármála- og efnahagsráðherra.

1. gr.

Almennt.

Greiða skal til ríkissjóðs kílómetragjald af akstri bifreiða eins og nánar er ákveðið í lögum þessum.

2. gr.

Gjaldskyldar bifreiðar.

Með gjaldskyldri bifreið samkvæmt lögum þessum er átt við bifreið sem fellur undir einn af eftirfarandi staflaðum:

- a. Bifreið sem alfarið er knúin rafmagni eða vetni, sem skráð er sem fólks- eða sendibifreið í ökutækjaskrá og fellur undir 1. gr. laga nr. 39/1988, um bifreiðagjald.
- b. Tengiltvinnbifreið sem skráð er sem fólks- eða sendibifreið í ökutækjaskrá og fellur undir 1. gr. laga nr. 39/1988, um bifreiðagjald.
- c. Tengiltvinnbifreið eða bifreið sem alfarið er knúin rafmagni eða vetni, sem skráð er sem fólks- eða sendibifreið erlendis eða keypt ný og óskráð erlendis og er nýtt tímabundið hér á landi, að hámarki í tólf mánuði.

3. gr.

Gjaldskyldir aðilar.

Skráður eigandi gjaldskyldrar bifreiðar sem fellur undir a. eða b. lið 2. gr. er gjaldskyldur aðili samkvæmt lögum þessum. Skráður eigandi skal greiða kílómetragjald af bifreiðinni á eignarhaldstíma hennar.

Ef annar aðili en skráður eigandi hefur umráðarétt yfir gjaldskyldri bifreið sem fellur undir a. eða b. lið 2. gr, samkvæmt samningi við handhafa leyfis til að stunda eignaleigu eða fjármögnunarleigu samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 og er skráður umráðamaður í ökutækjaskrá, hvílir gjaldskyldan, þrátt fyrir 1. mgr. á umráðamanni.

Skráður eigandi og umráðamaður, sbr. 2. mgr., bera óskipta ábyrgð á greiðslu kílómetragjalds af gjaldskyldum bifreiðum og getur innheimtumaður ríkissjóðs gengið að hvorum aðila fyrir sig.

Skylda til greiðslu kílómetragjalds af bifreið sem skráð er erlendis hvílir á innflytjanda hennar.

4. gr.

Undanþága frá gjaldskyldu.

Eftirfarandi bifreiðar skulu undanþegnar kílómetragjaldi:

- a. Bifreiðar í eigu björgunarsveita, enda hafi þær verið auðkenndar til slíkra nota í ökutækjaskrá. Með björgunarsveit er átt við félög sem falla undir lög um björgunarsveitir og björgunarsveitarmenn, nr. 43/2003.
- b. Bifreiðar í eigu erlendra sendiráða eða erlendra sendiráðsmanna erlendra ríkja vegna notkunar hér á landi, enda séu bifreiðarnar merktar með viðeigandi skráningarmerki og auðkenndar í ökutækjaskrá.
- c. Bifreiðar í eigu aðila sem eiga rétt á endurgreiðslu virðisaukaskatts samkvæmt lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, á grundvelli alþjóða- eða tvíhliða samninga eða sérstakra laga þar um.

5. gr.

Undanþága frá greiðslu.

Ekki ber að greiða kílómetragjald af gjaldskyldum bifreiðum skv. a. eða b. lið 2. gr., í eftirfarandi tilvikum:

- a. Þegar bifreiðar hafa verið fluttar tímabundið úr landi. Skilyrði fyrir undanþágunni er að eigandi eða umráðamaður skrái stöðu akstursmælis bifreiðar, sbr. 8. gr., við brottför frá landinu og við komu til landsins ásamt því að tilgreina að um tímabundinn flutning úr landi sé að ræða. Einnig ber að framvísa staðfestingu til sönnunar á tímabundnum útflutningi á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður.
- b. Þegar skráningamerki eru í varðveislu skráningaraðila. Skilyrði fyrir undanþágunni er að eigandi eða umráðamaður skrái stöðu akstursmælis bifreiðar við innlögn skráningarmerkis.

6. gr.

Gjaldtímabil og fjárhæð.

Gjaldtímabil kílómetragjalds bifreiða sem falla undir a. eða b. lið 2. gr. er hver almanaksmánuður frá upphafi árs 2024.

Fjárhæð gjalds á hvern kílómetra skal vera eftirfarandi:

- a. Fjárhæð gjalds vegna aksturs bifreiðar sem fellur undir a. lið 2. gr. skal nema 6 kr. á hvern kílómetra, sbr. 9. og 10. gr.
- b. Fjárhæð gjalds vegna aksturs bifreiðar sem fellur undir b. lið 2. gr. skal nema 2 kr. á hvern kílómetra, sbr. 9. og 10. gr.

7. gr.

Bifreiðar skráðar erlendis.

Innflytjandi bifreiðar, sbr. 4. mgr. 3. gr., sem flytur inn bifreið skv. c. lið 2. gr. hingað til lands samkvæmt heimild tollyfirvalda skal greiða sérstakt daggjald vegna tímabundinnar notkunar hér á landi. Gjaldið skal nema 600 kr. á dag vegna bifreiðar sem alfarið er knúin rafmagni eða vetni og 200 kr. vegna tengiltvinnbifreiðar.

Farmflytjandi annast innheimtu og skil á sérstöku daggjaldi skv. 1. mgr. og skal það renna í ríkissjóð. Sérstakt daggjald skal innheimt fyrir eða við komu bifreiðar til landsins miðað við

áætlaða tímalengd notkunar hennar hér á landi. Reynist notkunartíminn annar skal sú fjárhæð sérstaks daggjalds sem á milli ber innheimt við brottför bifreiðarinnar frá landinu eða við skráningu bifreiðar hér á landi.

Drátt fyrir 1. og 2. mgr. er innflytjanda gjaldskyldur bifreiðar skv. c. lið 2. gr. heimilt að óska eftir greiðslu kílómetragjalds út frá skráningu á stöðu akstursmælis bifreiðar samkvæmt álestri og fjárhæðum 2. mgr. 6. gr. Innflytjandi bifreiðar skal óska sérstaklega eftir slíkri tilhögun á greiðslu við farmflytjanda fyrir komu til landsins. Farmflytjandi skal upplýsa ríkisskattstjóra um slíka tilhögun innflytjanda.

Skila ber innheimtu kílómetragjald í síðasta lagi 30 dögum eftir brottför fars eða við skráningu hlutaðeigandi bifreiðar í ökutækjaskrá á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður.

Ríkisskattstjóra er heimilt að setja nánari reglur um framkvæmd og tilhögun innheimtu og skráningu þeirra bifreiða sem falla undir þessa grein.

8. gr.

Skráning á stöðu akstursmælis og vanrækslugjald.

Samgöngustofa hefur umsjón með skráningu á stöðu akstursmælis samkvæmt lögunum.

Skráning á stöðu akstursmælis gjaldskyldur bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. skal fara fram rafrænt að lágmarki einu sinni á hverju almanaksári. Skráningin skal framkvæmd af gjaldskyldum aðila eða hjá faggiltri skoðunarstofu við sérstakan álestur á stöðu akstursmælis eða reglubundna skoðun bifreiðar.

Gjaldskyldum aðila skal vera heimilt að skrá inn nýja stöðu á akstursmæli bifreiðar þegar 30 dagar eru liðnir frá síðustu skráningu hans. Breyting skal þó heimiluð innan sama dags og skráning fór fram. Skráning á stöðu akstursmælis á síðasta degi mánaðar tekur þó ekki gildi fyrr en næsta dag.

Hafi skráning á stöðu akstursmælis ekki farið fram á almanaksárinu skal gjaldskyldur aðili láta skrá stöðuna hjá faggiltri skoðunarstofu.

Gjaldskyldur aðili skal greiða vanrækslugjald hafi skráning ekki farið fram innan tímamarka 2. mgr. Fjárhæð vanrækslugjalds skal vera 50.000 kr. vegna hverrar gjaldskyldrar bifreiðar.

Vanrækslugjald skal lækkað um 50% ef gjaldskyldur aðili lætur skrá stöðu akstursmælis á faggiltri skoðunarstofu innan 15 daga frá álagningu þess. Þá má fella niður vanrækslugjald hafi óviðráðanleg atvik staðið í vegi fyrir skráningu á stöðu akstursmælis.

Þegar liðnir eru þrír mánuðir frá álagningu vanrækslugjalds skal Samgöngustofa senda lögreglu yfirlit yfir þær bifreiðar þar sem staða akstursmælis er enn óskráð. Lögregla hefur að liðnum tímamörkum 1. málsl. heimild til að fjarlægja skráningarmerki af þeim bifreiðum sem um ræðir. Lögregla skal ekki afhenda þau aftur fyrr en staða akstursmælis hefur verið skráð hjá faggiltri skoðunarstofu.

Gjaldskyldir aðilar og faggiltar skoðunarstofur skulu senda Samgöngustofu upplýsingar um stöðu akstursmælis á álestrardegi með rafrænum hætti á því formi sem Samgöngustofa ákveður.

9. gr.

Áætlun á meðalakstri og fyrirframgreiðsla.

Ríkisskattstjóri skal gera áætlun um meðalakstur bifreiðar á gjaldtímabili og birta hana í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda. Áætlun skal taka mið af tveimur síðustu skráningum á

stöðu akstursmælis bifreiðar, skv. 8. gr., sbr. þó 4. mgr. Áætlun skal reiknuð fyrir hvern og einn almanaksmánuð og taka mið af meðalakstri bifreiðar á dag.

Þrátt fyrir 1. mgr. skal áætlun ríkisskattstjóra á akstri fyrir næsta tólf mánaða tímabil við kaup gjaldskyldrar bifreiðar, skv. a. eða b. lið 2. gr., eða ef eingöngu ein þekkt skráð staða á akstursmæli liggur fyrir, miðuð við eftirfarandi:

- a. 14.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum einstaklings.
- b. 40.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum lögaðila.
- c. 50.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum ökutækjaleigu sem hefur starfsleyfi skv. 3. gr. laga nr. 65/2015. um leigu skráningarskyldra ökutækja.
- d. 100.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum aðila sem hefur rekstrarleyfi til leigubifreiðaaaksturs, skv. 7. gr. laga nr. 120/2022, um leigubifreiðaaakstur og skráningarnúmer leigubifreiðar heyrir undir rekstrarleyfi.

Gjaldskyldum aðila er heimilt að skrá nýja áætlun í stað áætlunar ríkisskattstjóra skv. 1. eða 2. mgr. Áætlun ríkisskattstjóra skv. 1. eða 2. mgr. að teknu tilliti til breytinga gjaldskylds aðila, þ.e. breytt áætlun, skal vera grundvöllur fyrirframgreiðslu kílómetragjalds.

Ef staða á akstursmæli gjaldskyldrar bifreiðar er ekki skráð innan þeirra tímamarka sem fram koma í 2. mgr. 8. gr. skal áætlun ríkisskattstjóra taka mið af fyrirbyggjandi upplýsingum um akstur hlutaðeigandi bifreiðar. Áætlun á akstri á tólf mánaða tímabili skal þó að lágmarki vera sem hér segir:

- a. 20.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum einstaklings.
- b. 70.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum lögaðila.
- c. 80.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum ökutækjaleigu sem hefur starfsleyfi skv. 3. gr. laga nr. 65/2015.
- d. 150.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum aðila sem hefur rekstrarleyfi til leigubifreiðaaaksturs, skv. 7. gr. laga nr. 120/2022, laga um leigubifreiðaaakstur og skráningarnúmer leigubifreiðar heyrir undir rekstrarleyfi.

Gjaldskyldum aðila skal gert að greiða fyrirfram upp í álagningu kílómetragjalds, skv. 10. gr., miðað við áætlun um akstur, sbr. 1., 2. og 4. mgr.

Fyrirframgreiðsla kílómetragjalds skal innheimt mánaðarlega fram að álagningu þess.

Gjaldldagi fyrirframgreiðslu kílómetragjalds er fyrsti dagur hvers mánaðar og eindagi 14 dögum síðar. Beri gjaldldaga upp á helgidag eða almennan frídag færist hann yfir á næsta virka dag á eftir. Ef gjaldskyldur aðili hefur ekki greitt á eindaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti skv. 1. mgr. 6. gr. laga um vexti og verðtryggingu, nr. 38/2001, af þeirri fjárhæð sem gjaldfallin er talið frá gjaldldaga.

10. gr.

Álagning og innheimta

Ríkisskattstjóri annast álagningu kílómetragjalds og innheimtumenn ríkissjóðs annast innheimtu gjaldsins.

Við skráningu gjaldskylds aðila eða faggiltrar skoðunarstofu á stöðu akstursmælis skal ríkisskattstjóri leggja kílómetragjald á gjaldskyldan aðila vegna þeirra liðnu gjaldtímabila sem ekki hefur verið lagt á svo sem nánar er kveðið á um í grein þessari.

Stofn kílómetragjalds á hverju gjaldtímabili skal nema meðalakstri á dag margfaldað með fjölda daga á tímabilinu. Á gjaldtímabilum þar sem skráning á stöðu akstursmælis átti sér stað miðast stofninn við meðalakstur og fjölda daga fyrir og eftir skráningardag. Skráningardagur

tilheyrir fyrri tímabilinu. Meðalakstur er reiknaður út frá akstri bifreiðar milli tveggja síðustu þekktra skráninga á akstursmæli bifreiðar skv. 8. gr.

Liggi skráning á stöðu akstursmælis bifreiðar ekki fyrir 30 dögum eftir lok þeirra tímamarka sem fram koma í 2. mgr. 8. gr. skal ríkisskattstjóri áætla meðalakstur bifreiðar vegna þeirra liðnu gjaldtímabila sem ekki hefur verið lagt á. Áætlunin skal vera svo rífleg að eigi sé hætt við að meðalakstur sé áætlaður minni en hann var í raun og leggja kílómetragjald á gjaldskyldan aðila í samræmi við þá áætlun.

Gjaldldagi álagningar er fyrsti dagur annars mánaðar eftir lok síðasta gjaldtímabils álagningar og eindagi 14 dögum síðar. Ef gjaldskyldur aðili hefur ekki greitt á eindaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti skv. 1. mgr. 6. gr. laga um vexti og verðtryggingu, nr. 38/2001, af þeirri fjárhæð sem gjaldfallin er frá gjalddaga. Ef kílómetragjald er ekki greitt fyrir eindaga skal lögregla, eftir kröfu innheimtumanns, taka af bifreiðinni skráningarmerki til geymslu. Lögregla skal ekki afhenda þau aftur fyrr en færðar hafa verið sönnur á greiðslu kílómetragjalds.

Við mismun, sem í ljós kemur á álögðu kílómetragjaldi og fyrirframgreiðslu þess sem stafar af of lágrí fyrirframgreiðslu skal, þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. 8. gr. laga um vexti og verðtryggingu, nr. 38/2001, eingöngu bæta 2,5% álagi. Með sama hætti skal bæta 2,5% álagi á mismun sem á rætur að rekja til of hárrar fyrirframgreiðslu.

Þegar ríkisskattstjóri hefur lokið ákvörðun og álagningu kílómetragjalds skal ákvarða greiðslustöðu hvers gjaldskylds aðila með samanburði á álögðu og fyrirframgreiddu kílómetragjaldi. Fyrirframgreiðsla kílómetragjalds gengur fyrst á móti álagningu kílómetragjalds. Um innheimtu kílómetragjalds gilda að öðru leyti ákvæði laga um innheimtu opinberra gjalda, nr. 150/2019, þ.m.t. ákvæði laganna um skuldajöfnun eftir því sem við á.

11. gr.

Boðun í álestur hjá faggiltri skoðunarstofu.

Samgöngustofa skal boða gjaldskyldan aðila bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. í álestur á stöðu akstursmælis bifreiðar hjá faggiltri skoðunarstofu í eftirfarandi tilvikum:

- a. Ef skráning á stöðu akstursmælis hefur ekki farið fram á almanaksárinu, sbr. 2. mgr. 8. gr.
- b. Ef aðrar ástæður þykja vera fyrir hendi sem kalla á að bifreið fari í álestur hjá faggiltri skoðunarstofu samkvæmt mati Samgöngustofu eða ríkisskattstjóra.

12. gr.

Annars konar skil á upplýsingum.

Gjaldskyldum aðila eða umboðsmanni hans er, þrátt fyrir ákvæði þessara laga, ávallt heimilt að skila inn upplýsingum og gögnum samkvæmt lögum þessum skriflega á því formi sem Samgöngustofa eða ríkisskattstjóri ákveða.

Gjaldskyldum aðila eða umboðsmanni hans skal jafnframt heimilt að óska eftir skráningu á stöðu akstursmælis bifreiðar hjá faggiltri skoðunarstofu sér að kostnaðarlausu í stað skráningar hans á stöðu akstursmælis með rafrænum hætti.

13. gr.

Eigendaskipti og breytt skráning umráðamanns.

Við eigendaskipti gjaldskyldrar bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. skal skrá stöðu akstursmælis á tilkynningu um eigendaskipti bifreiðar samhliða skráningu eigendaskipta í

ökutækjaskrá, á því formi sem Samgöngustofa ákveður. Sama á við um breytta skráningu á umráðamanni. Kaupandi eða nýr umráðamaður skal samþykkja skráða stöðu akstursmælis á því formi sem Samgöngustofa ákveður.

Við breytta skráningu skv. 1. mgr. skal ríkisskattstjóri leggja kílómetragjald á seljanda eða fyrri umráðamann vegna þeirra liðnu gjaldtímabíla sem ekki hefur verið lagt á og yfirstandandi gjaldtímabíls fram að skráningu. Gjaldskyldan færast yfir á kaupanda eða nýjan umráðamann frá dagsetningu skráningar í ökutækjaskrá.

Hafi eigendaskipti eða breyting á umráðamanni orðið á gjaldskyldri bifreið án þess að þau hafi verið tilkynnt til skráningar skal álagning kílómetragjalds taka mið af stöðu á akstursmæli bifreiðar við eigendaskipti eða við breytingu á umráðamanni. Ef ekki liggur fyrir hver staðan var á akstursmæli við eigendaskipti eða við breytingu á umráðamanni skal reikna meðalakstur á dag miðað við síðustu þekktu stöðu akstursmælis fyrir eigendaskipti eða breytingu á umráðamanni og fyrsta álestur eftir eigendaskipti eða breytingu á umráðamanni og leggja á aðila í hlutfalli við eignarhalds- eða umráðatíma.

Óheimilt er að skrá eigendaskipti eða breytingu á umráðamanni bifreiðar nema gjaldfallið kílómetragjald og eftir atvikum vanrækslugjald hafi áður verið greitt.

14. gr.

Afskráning bifreiða.

Við afskráningu gjaldskyldrar bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. skal gjaldskyldur aðili skrá stöðu akstursmælis á tilkynningu um afskráningu til Samgöngustofu á því formi sem Samgöngustofa ákveður. Í kjölfarið leggur ríkisskattstjóri kílómetragjald á gjaldskyldan aðila vegna þeirra liðnu gjaldtímabíla sem ekki hefur verið lagt á og yfirstandandi gjaldtímabíls fram að afskráningu.

Ef ekki er hægt að lesa af akstursmæli eða annars konar ómöguleiki er til staðar við aflestur af akstursmæli, t.a.m. ef bifreið er týnd eða ónýtt skal við útreikning á álagningu kílómetragjalds taka mið af fyrirliggjandi upplýsingum um akstur gjaldskylds aðila á hlutaðeigandi bifreið. Ef engar upplýsingar um akstur liggja fyrir skal miða álagningu við akstur skv. 2. mgr. 9. gr.

15. gr.

Virgni akstursmælis o.fl.

Gjaldskyldur aðili ber ábyrgð á að akstursmælir bifreiðar telji rétt. Nú kemur í ljós við skráningu á stöðu akstursmælis bifreiðar að talning akstursmælis er röng eða engin og skal gjaldskyldur aðili þá tafarlaust tilkynna um bilun mælis til Samgöngustofu.

Ef taka þarf akstursmæli úr bifreið til viðgerðar skal lesið af akstursmælinum áður en hann er tekinn úr og annar settur í stað hans. Tilkynna skal þegar í stað til Samgöngustofu ef nýr akstursmælir er settur í ökutæki og skal þá jafnframt skrá stöðu hans.

Frá þeim tíma er í ljós kemur að talning akstursmælis er röng eða engin skal ákvörðun um fyrirframgreiðslu og álagningu taka mið af því að akstur hafi verið í samræmi við akstur skv. 2. mgr. 9. gr.

16. gr.

Aðalskoðun.

Við aðalskoðun gjaldskyldrar bifreiðar skal gjaldskyldur aðili færa sönnur á að greitt hafi verið af henni gjaldfallið kílómetragjald. Gjaldskyldum aðila er þó ekki skylt að færa sönnur

á að hafa greitt gjaldfallið kílómetragjald fyrr en eftir eindaga. Að öðrum kosti skal skoðunarmaður neita um skoðun á bifreiðinni.

17. gr.

Upplýsingaskylda.

Öllum aðilum sem fjallað er um í lögum þessum er skylt að láta ríkisskattstjóra og eftir atvikum Samgöngustofu í té ókeypis og í því formi sem óskað er, allar nauðsynlegar upplýsingar og gögn sem óskað er eftir og unnt er að láta þeim í té.

18. gr.

Eftirlit og endurákvörðun.

Komi í ljós verulegir annmarkar á forsendum álagningar kílómetragjalds eða telji ríkisskattstjóri frekari skýringa þörf á einhverju atriði varðandi skráningu gjaldskylds aðila skv. a. eða b. lið 2. gr. á akstursstöðu bifreiðar skal ríkisskattstjóri skriflega skora á hann að láta í té skýringar og gögn um aksturinn. Fái ríkisskattstjóri innan tiltekins tíma fullnægjandi skýringar og gögn ákvarðar hann eða endurákvæðar gjald að þeim skýringum og gögnum virtum, að öðrum kosti skal ríkisskattstjóri ákvarða eða endurákvæðar gjald skv. 4. mgr. 9. gr. nema fyrirbyggjandi gögn bendi til þess að akstur gjaldskylds aðila hafi verið meiri.

Áður en ríkisskattstjóri hrindir endurákvörðun í framkvæmd skal hann skriflega gera gjaldskyldum aðila viðvart um fyrirhugaða endurákvörðun og forsendur hennar. Skal gjaldskyldum aðila veittur a.m.k. 15 daga frestur, frá birtingu tilkynningar um fyrirhugaða endurákvörðun, til að tjá sig skriflega um efni máls og leggja fram viðbótargögn áður en úrskurður um endurákvörðun er kveðinn upp. Ríkisskattstjóri hefur jafnframt heimild, að framangreindri málsmeðferð virtri, til endurákvörðunar kílómetragjalds komi í ljós að aðrar forsendur ákvörðunar hafa verið rangar. Ríkisskattstjóra er heimilt að falla frá endurákvörðun nemi hún lægri fjárhæð en 10.000 kr.

Ríkisskattstjóri skal að jafnaði innan tveggja mánaða frá lokum þess frests sem hann hefur veitt gjaldskyldum aðila til að tjá sig um fyrirhugaðar breytingar kveða upp rökstuddan úrskurð um endurákvörðunina og birta hann í samræmi við lög nr. 105/2021, um stafrænt pósthólf í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda.

19. gr.

Kæruheimildir o.fl.

Ákvörðun ríkisskattstjóra samkvæmt lögum þessum er kæránleg til hans innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningar. Ríkisskattstjóri skal að jafnaði innan tveggja mánaða frá lokum kærufrests kveða upp rökstuddan úrskurð um kæruna og birta hann í samræmi við lög nr. 105/2021, um stafrænt pósthólf í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda.

Heimilt er að kæra úrskurð ríkisskattstjóra um kæru skv. 1. mgr. og endurákvörðun skv. 18. gr. til yfirséðanefndar samkvæmt ákvæðum laga um yfirséðanefnd.

Heimild ríkisskattstjóra til endurákvörðunar samkvæmt lögum þessum nær til síðustu sex ára sem næst eru á undan því ári þegar endurákvörðun fer fram. Verði gjaldskyldum aðila eigi kennt um að kílómetragjald hafi verið vanálagt, og/eða hafi hann látið í té við álagningu eða álestur fullnægjandi upplýsingar og/eða gögn sem byggja mátti rétta álagningu á, er þó eigi heimilt að ákvarða honum gjald nema vegna síðustu tveggja ára sem næst voru á undan því ári sem endurákvörðun fer fram.

Skráning á stöðu akstursmælis gjaldskyldrar bifreiðar í eigu eða umráðum gjaldskylds aðila, eða skráning faggiltrar skoðunarstofu í ökutækjaskrá er kæránleg til Samgöngustofu

innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningar um skráningu. Samgöngustofa skal úrskurða um kærana svo fljótt sem auðið er, þó að jafnaði eigi síðar en innan tveggja mánaða frá dagsetningu kæru og birta hann í samræmi við lög nr. 105/2021, um stafrænt pósthólf í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda.

Heimilt er að kæra úrskurð Samgöngustofu um kæru skv. 4. mgr. til innviðaráðherra innan þriggja mánaða frá dagsetningu úrskurðar.

Samgöngustofu er heimilt að leiðrétta skráningarskekkjur á stöðu akstursmælis að höfðu samráði við gjaldskyldan aðila eða samkvæmt beiðni hans þar um.

20. gr.

Lögveð og fjárnám.

Kílómetragjald og vanrækslugjald ásamt dráttarvöxtum og innheimtukostnaði hvílir sem lögveð á hlutaðeigandi bifreið sem er aðfararhæft og gengur fyrir öllum öðrum skuldbindingum og framar öllum öðrum veðböndum í þrjú ár frá gjalddaga. Á grundvelli slíks lögveðs má krefjast nauðungarsölu á bifreið án undangengins dóms, sáttar eða fjárnáms.

Heimilt er að innheimta gjaldfallið kílómetragjald og vanrækslugjald vegna hlutaðeigandi bifreiðar með fjárnámi hjá skráðum eiganda eða umráðamanni vegna greiðslu gjaldfallins kílómetragjalds án undangengins dóms eða sáttar.

21. gr.

Ýmis ákvæði

Kílómetragjald sem innheimt er samkvæmt lögum þessum skal ekki mynda gjaldstofn til virðisaukaskatts.

Að því leyti sem ekki er öðruvísi kveðið á um í lögum þessum um álagningu, innheimtu, tilhögun bókhalds, eftirlit, upplýsingaskyldu, viðurlög, kærur og aðra framkvæmd skulu gilda, eftir því sem við getur átt, ákvæði laga nr. 50/1988, um virðisaukaskatt. Að því er varðar tímabundinn innflutning bifreiða skulu gilda að því leyti sem ekki er öðruvísi kveðið á um í lögum þessum, eftir því sem við getur átt, ákvæði tollalaga nr. 88/2005.

22. gr.

Reglugerðarheimild.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laganna.

23. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Þrátt fyrir 1. mgr. öðlast ákvæði c. liðar 2. gr., 4. mgr. 3. gr., og 7. gr. vegna rafmagns- og vetnisbifreiða gildi 1. júlí 2024 og vegna tengiltvinnbifreiða 1. janúar 2025.

Ákvæði til bráðabirgða

I.

Þrátt fyrir ákvæði 8. gr. skal rafræn skráning á stöðu akstursmælis gjaldskyldrar bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. eiga sér stað fyrir 20. janúar 2024 hvort heldur skráningin er framkvæmd af gjaldskyldum aðila eða hjá faggiltri skoðunarstofu.

Hafi skráning á stöðu akstursmælis ekki farið fram innan tímamarka 1. mgr. skal Samgöngustofa senda gjaldskyldum aðila ítrekun um skráningu.

Ef skráning á stöðu akstursmælis liggur ekki fyrir þann 30. janúar 2024 skal gjaldskyldur aðili láta skrá stöðu akstursmælis hjá faggiltri skoðunarstofu.

Gjaldskyldur aðili skal greiða vanrækslugjald hafi skráning ekki farið fram innan tímamarka 3. mgr. Fjárhæð vanrækslugjalds samkvæmt þessari grein skal vera 20.000 kr.

Vanrækslugjald fellur niður ef gjaldskyldur aðili lætur skrá stöðu akstursmælis á faggiltri skoðunarstofu innan 20 daga frá álagningu gjaldsins. Þá má fella niður vanrækslugjald hafi óviðráðanleg atvik staðið í vegi fyrir skráningu á stöðu akstursmælis eða ef gjaldskyldur aðili færir gildar ástæður fyrir því að skráning hafi ekki átt sér stað. Ríkisskattstjóri metur það í hverju tilviki hvað telja skuli gildar ástæður í þessu sambandi.

Faggilt skoðunarstofa skal senda Samgöngustofu upplýsingar um stöðu akstursmælis á álestrardegi með rafrænum hætti.

II.

Þrátt fyrir ákvæði 9. gr. skal ríkisskattstjóri gera áætlun um meðalakstur bifreiðar vegna fyrsta gjaldtímabils ársins 2024 og birta hana í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda fyrir 1. janúar 2024. Áætlun skal miðuð við akstur á tólf mánaða tímabili, sbr. eftirfarandi:

- a. 14.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum einstaklings.
- b. 40.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum lögaðila.
- c. 50.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum ökutækjaleigu sem hefur starfsleyfi skv. 3. gr. laga nr. 65/2015. um leigu skráningarskyldra ökutækja.
- d. 100.000 km akstur ef bifreiðar er í eigu eða umráðum aðila sem hefur rekstrarleyfi til leigubifreiðaaksturs, skv. 7. gr. laga nr. 120/2022, um leigubifreiðaakstur og skráningarnúmer leigubifreiðar heyrir undir rekstrarleyfi.

Gjaldskyldum aðila er heimilt að skrá nýja áætlun í stað áætlunar ríkisskattstjóra skv. 1. mgr. Áætlun ríkisskattstjóra skv. 1. mgr. að teknu tilliti til breytinga gjaldskylds aðila, þ.e. breytt áætlun, skal vera grundvöllur fyrirframgreiðslu kílómetragjalds.

Ef staða akstursmælis bifreiðar er ekki skráð innan þeirra tímamarka sem fram koma í 3. mgr. bráðabirgðaákvæði I skal áætlun á fyrirframgreiðslu kílómetragjalds frá og með 1. febrúar 2024 að lágmarki miðuð við akstur á tólf mánaða tímabili sem hér segir:

- a. 20.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum einstaklings.
- b. 70.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum lögaðila.
- c. 80.000 km akstur ef bifreið er í eigu eða umráðum ökutækjaleigu sem hefur starfsleyfi skv. 3. gr. laga nr. 65/2015.
- d. 150.000 km akstur ef bifreið er í eigu aðila sem hefur rekstrarleyfi til leigubifreiðaaksturs, skv. 7. gr. laga nr. 120/2022, laga um leigubifreiðaakstur og skráningarnúmer leigubifreiðar heyrir undir rekstrarleyfi.

Gjaldskyldum aðila skal gert að greiða fyrirfram upp í álagningu kílómetragjalds, skv. 10. gr., út frá áætlun um akstur skv. 1. og 3. mgr. Áætlun skal reiknuð fyrir hvern og einn almanaksmánuð og taka mið af meðalakstri bifreiðar á dag.

Gjalddagi fyrirframgreiðslu kílómetragjalds vegna fyrsta gjaldtímabils er 2. janúar 2024 og eindagi 14 dögum síðar. Ef gjaldskyldur aðili hefur ekki greitt á eindaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti skv. 1. mgr. 6. gr. laga um vexti og verðtryggingu, nr. 38/2001, af þeirri fjárhæð sem gjaldfallin er frá gjalddaga.

III.

Liggi ekki fyrir upplýsingar og gögn til að reikna út meðalakstur gjaldskyldrar bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. frá 1. janúar 2024 til fyrstu skráningar á stöðu akstursmælis skal þrátt fyrir ákvæði 10. gr. ákvarða meðalakstur samkvæmt 2. mgr. 9. gr. laganna.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Með frumvarpinu er lagt til að tekið verði upp nýtt gjald í formi kílómetragjalds fyrir notkun hreinorkubifreiða, þ.e. rafmagns- og vetnisbifreiða, og tengiltvinnbifreiða.

Lagt er til að fyrsta skrefið verði stigið í lögfestingu á nýju tekjuöflunarkerfi af ökutækjum og eldsneyti með því að taka upp kílómetragjald frá og með 1. janúar 2024 vegna notkunar rafmagns- og vetnisbifreiða annars vegar og tengiltvinnbíla hins vegar á vegakerfinu. Til einföldunar er lagt upp með að lögin verði í upphafi einskorðuð við fólks- og sendibifreiðar.

Fyrirhugað er að síðara skrefið verði stigið með framlagningu frumvarps á næsta vorþingi um kílómetragjald vegna notkunar allra annarra ökutækja á vegakerfinu, þ.m.t. bifreiða sem ganga fyrir jarðefnaeldsneyti, með gildistöku á árinu 2025. Áformað er að kílómetragjaldið muni þá taka mið af þyngd ökutækja og þar með af vegsliti sem þau valda, með það að leiðarljósi að gjaldtaka af ökutæki verði í betra samræmi við áhrif þess á viðhaldskostnað vegakerfisins. Samhliða verði lagt fram frumvarp um breytingar og endurskoðun á þeim lagabálkum sem nú gilda um skattlagningu ökutækja og eldsneytis, þ.m.t. á vörugjöldum af eldsneyti, þar sem þessi eldri gjöld muni eftir atvikum lækka eða falla niður. Innleiðing á nýja tekjuöflunarkerfinu í tveimur skrefum gerir kleift að fyrsta árið verði verkefnið smærra í sniðum þar sem það nær þá einungis til hluta bílaflotans. Með því móti verður einnig hægt að draga lærdóm af framkvæmd þess og endurbæta það með tilliti til reynslu og ábendinga gjaldskyldra aðila.

Frumvarpið er samið í fjármála- og efnahagsráðuneytinu.

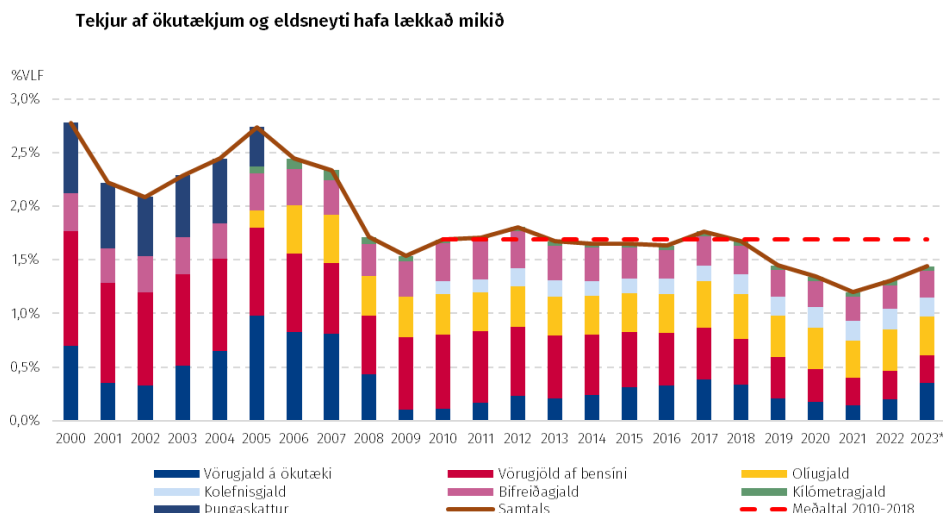
2. Tilfni og nauðsyn lagasetningar.

Fjölgun vistvænna og sparneytinna bifreiða hefur leitt til þess að skatttekjur ríkissjóðs af ökutækjum og eldsneyti hafa rýrnað umtalsvert og munu halda áfram að lækka á næstu árum verði ekkert að gert. Samhliða þeirri þróun hefur myndast misræmi í núverandi gjaldtökukerfi milli þeirra sem nýta samgönguinnviðina. Annars vegar eru tekjur af gjaldtöku á ökutæki og eldsneyti, einkum vörugjöld, teknar að fjara smám saman út sökum þess að fram hafa komið nýir orkugjafir og sparneytnari ökutæki. Hins vegar hafa stjórnvöld markað þá stefnu að auka notkun hreinna orkugjafa í samgöngum og hraða þannig orkuskiptum, m.a. með verulegum skattastuðningi síðustu ár. Þannig greiða eigendur rafmagnsbíla eðli málsins samkvæmt hvorki vörugjöld né kolefnisgjald af eldsneyti og einungis lágmarks bifreiðagjald. Þá má nefna að eigendur rafmagnsbíla greiddu ekki vörugjöld við kaup á nýjum bíl til loka árs 2022 og greiða nú einungis 5% vörugjald vegna innflutnings slíkra bifreiða eftir samþykkt laga nr. 129/2022, um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2023. Þá hafa eigendur rafmagnsbíla einnig notið niðurfellingar virðisaukaskatts af kaupverði að hluta eða öllu leyti auk 100% endurgreiðslu virðisaukaskatts af heimahleðslustöðvum og uppsetningu þeirra. Ört stækkandi hópur þeirra sem eiga og reka bifreiðar hefur því verið að greiða afar lítið fyrir afnot sín af samgöngukerfinu. Fyrir vikið stendur Ísland hins vegar flestum þjóðum framar í orkuskiptum í vegasamgöngum.

Á sama tíma er fyrir hendi viðvarandi þörf fyrir, og áform um, að byggja upp og viðhalda vegakerfinu. Sú þörf mun síst minnka í fyrirsjáanlegri framtíð með vaxandi íbúafjölda, grósku í ferðaþjónustu og tilheyrandi umferð. Við þessari þróun þarf að bregðast og innleiða nýtt einfaldara, gagnsærra og sjálfbærara fyrirkomulag gjaldtöku til framtíðar. Þannig verður tryggð betri samsvörun á milli slíkra tekna og áframhaldandi uppbyggingar og viðhalds vegakerfisins.

Nýtt tekjuöflunarkerfi á rætur að rekja til sáttmála stjórnarflokkana um ríkisstjórnarsamstarf frá nóvember 2021 þar sem fram kemur að framtíðartekjuöflunarkerfi ríkissjóðs vegna umferðar og orkuskipta verði mótað og innleitt á kjörtímabilinu. Í febrúar á þessu ári var sett á fót sameiginleg verkefnastofa fjármála- og efnahagsráðuneytisins og innviðaráðuneytisins til að móta tillögur um nýtt fyrirkomulag, en forsætisráðuneytið á einnig aðild að stýrihópi vegna verkefnisins. Í þeirri vinnu hefur komið fram að eftirsóknarvert þygi að nýtt fyrirkomulag feli í sér heildstætt og samræmt gjaltdökukerfi á landsvísu þar sem tekjulindir og hagrænir hvatar falli vel saman innbyrðis frekar en að rekast á. Einnig að gagnsæi og einfaldleiki kerfisins verði sem mestur gagnvart greiðendum og að gjaldtaka verði notendavæn og yfirbygging sem minnst þannig að óhagræði og innheimtukostnaði verði haldið í lágmarki. Megináherslan í nýju tekjuöflunarkerfi felist í því að gjaldtakan færist í meira mæli á afnot af samgönguinnviðum þannig að þeir borgi sem noti. Sú leið er í samræmi við framtíðarsýn stjórnvalda víða um heim um gjaldtöku vegna notkunar á samgönguinnviðum.

Orkuskiptin og aukin kaup landsmanna á vistvænum ökutækjum, þ.m.t. rafmagnsbílum, marka jákvæða þróun og eru til marks um grundvallarbreytingu í neysluhegðun og umhverfisvitund. Orkuskiptin skapa hins vegar einnig áðurnefndar áskoranir fyrir fjármögnun samgönguinnviða á Íslandi þar sem þau fela í sér að tekjur ríkissjóðs af ökutækjum og eldsneyti munu að óbreyttu halda áfram að þverra eftir því sem betri árangur næst í orkuskiptum. Má telja að þróunin í þessum eignum hafi verið það hröð að ekki megi dragast lengur að bregðast við. Þetta kallar á nýja löggjöf til að innleiða nýtt fyrirkomulag gjaldheimtu, sem verði sjálfbærara til framtíðar. Á myndinni hér fyrir neðan má sjá þróun tekna af ökutækjum og eldsneyti frá aldamótum sem hlutfall af vergri landsframleiðslu. Myndin sýnir að tekjurnar hafa lækkað verulega á síðustu árum.

Í fjármálastefnu ríkisstjórnarinnar og árlegum fjármálaáætlunum í kjölfarið hefur verið sett stefnumið um að skatttekjur af ökutækjum og eldsneyti verði aftur 1,7% af vergri landsframleiðslu líkt og að meðaltali á árunum 2010-2017. Því má jafnframt líta á breytinguna sem eitt skref að því markmiði að skapa grundvöll fyrir því að aðlaga skattstofna að breyttum tímum vegna orkuskipta í samgöngum, þannig að gjaldtakan ráðist í auknum mæli af notkun þeirra á vegakerfinu, enda getur tekjuöflun af skattstofnum sem fara hratt minnkandi ekki verið sjálfbær til framtíðar. Gert er ráð fyrir að áfram verði lagt kolefnisgjald á jarðefnaeldsneyti og fangar það neikvæð ytri áhrif af notkun þess. Um leið viðheldur það fjárhagslegum hvata til orkuskipta fyrir bifreiðaeigendur. Frumvarpið er liður í heildarstefnumótun stjórnvalda sem felst í að breyta samsetningu tekna af ökutækjum, eldsneyti og vegasamgöngum til framtíðar.

3. Meginefni frumvarpsins.

Frumvarpið skiptist efnislega í 23 greinar auk þriggja ákvæða til bráðabirgða. Með frumvarpinu er lagt til að lögfest verði heimild til að leggja kílómetragjald á annars vegar rafmagns- og vetnisbíla og hins vegar tengiltvinnbíla vegna aksturs. Gert er ráð fyrir því að frumvarpið verði einskorðað við fólks- og sendibíla.

3.1. Almenn ákvæði og gjaldskylda, 1. –3. gr.

Í upphafsákvæði frumvarpsins er að finna almennt inngangsákvæði um greiðslu kílómetragjalds þar sem fram kemur að greiða skuli kílómetragjald í ríkissjóð af akstri þeirra bifreiða sem falla undir frumvarpið. Þá er annars vegar greint frá því hvaða bifreiðar eru gjaldskyldar samkvæmt lögunum og hins vegar hvaða aðilar eru gjaldskyldir. Fjallað er um gjaldskylda aðila í 3. gr. frumvarpsins. Meginreglan er sú að skráður eigandi gjaldskyldrar bifreiðar sé gjaldskyldur. Tvö frávik eru frá þeirri meginreglu. Þannig er sá aðili gjaldskyldur sem er umráðamaður gjaldskyldrar bifreiðar á grundvelli samnings við handhafa leyfis til að stunda eigna- eða fjármögnunarlegu samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2022. Þegar þannig háttar til er talið eðlilegt að gjaldið sé lagt á þann sem hefur umráð yfir bifreið,

auk þess sem það stendur honum næst að veita upplýsingar um akstur bifreiðarinnar. Skráður eigandi gjaldskyldrar bifreiðar og umráðamaður hennar bera þó óskipta ábyrgð (in solidum) á greiðslu gjaldsins. Auk gjaldskyldu skráðra eigenda og umráðamanna gjaldskyldra bifreiða, eru innflytjendur bifreiða sem skráðar eru erlendis og ætlaðar til tímabundins akstur hér á landi einnig gjaldskyldir samkvæmt frumvarpinu.

3.2. Undanþágur frá gjald- eða greiðsluskyldu, 4. –5. gr.

Í greinunum er fjallað um tvenns konar undanþágur, þ.e. undanþegnar bifreiðar og undanþágu frá greiðslu kílómetragjalds við tilteknar aðstæður.

3.3. Gjaldtímabil og fjárhæð, 6. gr.

Í greininni er fjallað um gjaldtímabil og fjárhæð gjaldsins á hvern kílómetra. Samkvæmt frumvarpinu er miðað við að gjaldtímabil kílómetragjaldsins sé hver almanaksmánuður. Gjaldskyldur aðili getur aftur á móti gert upp fleiri en eitt gjaldtímabil við skráningu á stöðu akstursmælis bifreiðar þegar álagning og uppgjör fer fram við skráningu á stöðunni. Út frá fyrirsjáanleika, skýrleika og skilvirkni, m.a. út frá innheimtu kílómetragjalds, er talið rétt að hvert og eitt gjaldtímabil sé miðað við hvern almanaksmánuð og meðalakstur út frá dagafjölda í hverjum og einum almanaksmánuði. Þannig er hægt að reikna meðalakstur niður á hvern og einn dag og greiða kílómetragjald fyrirfram út frá samþykkttri áætlun þar um. Í kjölfarið er kílómetragjald lagt á út frá uppgjöri vegna hlutaðeigandi gjaldtímabils eða gjaldtímabila. Þá er gert ráð fyrir að fjárhæð kílómetragjaldsins sé mismunandi eftir því hvort um sé að ræða hreinorkubifreiðar eða tengiltvinnbifreiðar, þar sem hinar síðarnefndu bifreiðar geta bæði notað rafhlöðu og jarðefnaeldsneyti.

3.4. Bifreiðar skráðar erlendis, 7. gr.

Gert er ráð fyrir að innflytjandi, þ.e. sá aðili sem skráður er hjá farmflytjanda sem flutningsaðili bifreiðar til landsins eða hjá tollyfirvöldum í aðflutningsskýrslu eða tollaskjölum vegna flutnings á bifreið hingað til lands, skuli greiða sérstakt daggjald vegna tímabundinnar notkunar hér á landi. Gjaldið skuli vera mismunandi eftir því hvort um sé að ræða rafmagns- vetnis- eða tengiltvinnbifreið. Þó skal innflytjanda heimilt að óska eftir hefðbundnum álestri á stöðu akstursmælis bifreiðar sé óskað eftir því fyrir komu til landsins. Farmflytjandi ber ábyrgð á innheimtu og skilum á kílómetragjaldi í ríkissjóð.

3.5. Skráning, áætlun á meðalakstri og fyrirframgreiðsla, 8. –9. gr.

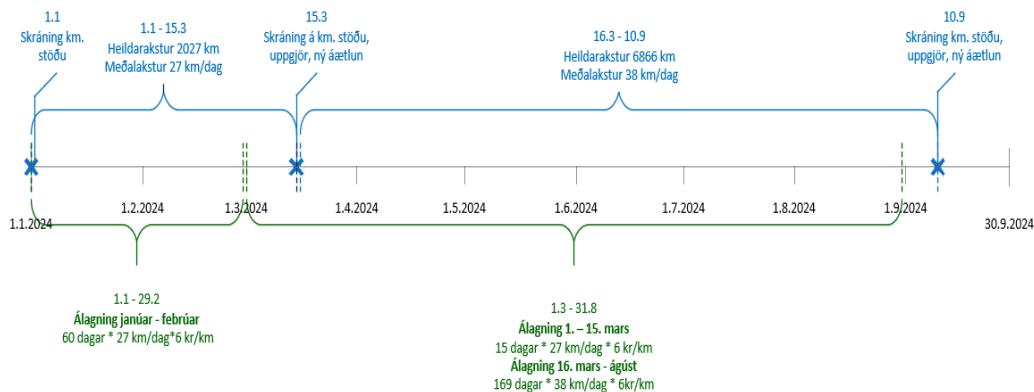
Skráning á stöðu akstursmælis í þeim gjaldskyldu bifreiðum sem skráðar eru í ökutækjaskrá hér á landi skal samkvæmt meginreglu fara fram með rafrænum hætti í gegnum miðlæga þjónustugátt stjórnvalda, þ.e. smáforrit eða vefsetrið Ísland.is. Skráning gjaldskylds aðila eða faggiltrar skoðunarstofu á stöðu akstursmælis er grundvöllur álagningar og uppgjörs á kílómetragjaldi. Sú regla skal gilda að skráning á stöðu akstursmælis skuli fara fram eigi síðar en einu sinni á hverju almanaksári. Ef slík skráning er ekki framkvæmd á almanaksárinu skal greiða sérstakt vanrækslugjald sem skal þó lækkað ef skráning á sér stað innan tiltekins tíma. Þar sem Samgöngustofa hefur umsjón með skráningu á stöðu akstursmælis bifreiðar samkvæmt lögnum móttekur hún upplýsingar frá gjaldskyldum aðilum og faggiltum skoðunarstöðvum um skráningu á stöðunni.

Ávallt skal áætla meðalakstur á hverju gjaldtímabili og greiða þannig fyrirfram upp í væntanlega álagningu kílómetragjalds. Áætlun skal taka mið af síðustu tveimur skráningum á stöðu akstursmælis bifreiðar. Sem dæmi gætu þær verið skráning við nýskráningu bifreiðar og

fyrsta skráning eiganda. Gert er ráð fyrir því að ríkisskattstjóri leggi fram áætlun um meðalakstur sem gjaldskyldir aðilar geta síðan breytt ef þörf er á.

3.6. Álagning og innheimta, 10. gr.

Hér er fjallað um álagningu og innheimtu. Þau atvik sem leiða til þess að álagning eigi sér stað eru tvenns konar: að staða akstursmælis sé skráð ellegar að tímamörk skráningar á stöðu akstursmælis, sbr. 2. mgr. 8. gr. séu liðin. Á eftirfarandi skýringamynd má sjá hvernig skráning á stöðu akstursmælis myndar meðalakstur og tengsl hans við álagningu og uppgjör.

Gjaldtímabilið er almanaksmánuður en meðalaksturinn getur verið reiknaður út frá lengra tímabili. Skráning á stöðu akstursmælis getur því farið fram hvenær sem er á almanaksárinu. Meginreglan er sú að hver almanaksmánuður fyrir sig er gerður upp, einn eða fleiri. Á myndinni má sjá að fyrsta skráning á stöðu akstursmælis bifreiðar hefur átt sér stað þann 1. janúar. Ný skráning á sér stað þann 15. mars árið eftir. Á þeim tímapunkti er meðalakstur milli þessara tveggja skráninga á akstursstöðu fundinn út með því að deila heildarakstri í fjölda daga á tímabilinu. Í dæminu er fyrirbyggjandi meðalakstur á tímabilinu 27 km á dag. Þessi meðalakstur er í dæminu notaður við álagningu tímabilanna fyrir heil gjaldtímabil, þ.e. janúar og febrúar. Hins vegar eru fyrstu 15 dagar marsmánaðar óuppgærðir. Í framhaldinu á sér stað ný skráning á stöðu akstursmælis þann 10. september sem gefur tilkynna 38 km meðalakstur á dag á tímabilinu 15. mars til 10. september. Í kjölfar þeirrar skráningar eru liðin óuppgærð heil gjaldtímabil gerð upp, þ.e. mars til og með ágúst. Við álagningu er því tekið tillit til þess að meðalakstur á fyrri og seinni helmingi marsmánaðar er ekki sá sami.

3.7. Álestur á faggiltri skoðunarstofu, 11. gr.

Hér er að finna ákvæði um það hvenær Samgöngustofa skuli boða gjaldskyldan aðila skv. a. eða b. lið 2. gr. í álestur á stöðu akstursmælis bifreiðar hjá faggiltri skoðunarstofu.

3.8. Annars konar skil á upplýsingum, 12. gr.

Þrátt fyrir meginreglu frumvarpsins að áætlun og skráning á stöðu akstursmælis og önnur samskipti milli gjaldskylds aðila og stjórnvalda skuli fara fram rafrænt í gegnum miðlæga þjónustugátt hjá stjórnvöldum er talið rétt og samræmi við vandaða stjórnsýslu að gjaldskyldir aðilar og umboðsmenn þeirra hafi þrátt fyrir meginregluna um rafræna þjónustu og samskipti vegna greiðslu kílómetragjalds kost á því að skila inn upplýsingum og gögnum skriflega á því

formi sem Samgöngustofa eða ríkisskattstjóri ákveða. Auk þess eigi gjaldskyldur aðili ávallt kost á að skrá stöðu akstursmælis bifreiðar hjá faggilttri skoðunarstofu sér að kostnaðarlausu í stað skráningar á stöðu akstursmælis í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda. Sú leið sem hér er farin tryggir m.a. að sá hópur fólks sem ekki hefur raunhæfa möguleika á að nýta sér rafræna stjórnsýslu geti nýtt sér skriflega málsmeðferð, m.a. um áætlaðan akstur, skráningu á stöðu akstursmælis o.fl., sbr. m.a. álit umboðsmanns Alþingis í máli nr. F118/2022.

3.9. Eigendaskipti eða breytt skráning umráðamanns og afskráning, 13. –14. gr.

Þegar eigendaskipti eða breytt skráning umráðamanns á sér stað á bifreið skv. a. eða b. lið 2. gr. skal skrá stöðu akstursmælis á tilkynningu um eigendaskipti bifreiðar samhliða skráningu eigendaskipta í ökutækjaskrá. Gert er að skilyrði að kaupandi eða nýr umráðamaður samþykki skráða stöðu akstursmælis. Við eigendaskipti skal leggja kílómetragjald á seljandi eða fyrri umráðamann vegna liðinna gjaldtímabíla sem ekki hefur áður verið lagt á. Gjaldskyldan færast í kjölfarið yfir á kaupanda eða nýjan umráðamann frá dagsetningu skráningar í ökutækjaskrá. Óheimilt er að skrá eigendaskipti eða breytta skráningu á umráðamanni nema gjaldfallið kílómetragjald og eftir atvikum vanrækslugjald hafi áður verið greitt. Við afskráningu gjaldskyldrar bifreiðar skal með sama hætti skrá stöðu akstursmælis á tilkynningu til Samgöngustofu. Ríkisskattstjóri leggur í kjölfarið kílómetragjald á gjaldskyldan aðila vegna þeirra liðnu gjaldtímabíla sem ekki hefur verið lagt á og yfirstandandi gjaldtímabíls fram að afskráningu.

3.10. Virkni akstursmælis, aðalskoðun og upplýsingaskylda o.fl., 15. –18. gr.

Fjallað er um virkni akstursmælis og aðalskoðun auk upplýsingaskyldu í 15–18. gr. Tekið er sérstaklega fram að gjaldskyldur aðili beri ábyrgð á virkni akstursmælis. Þá skal gjaldskyldur aðili færa sönnunar á við aðalskoðun að gjaldfallið kílómetragjald vegna gjaldskyldrar bifreiðar hafi verið greitt, þ.e. í síðast lagi á eindaga. Um upplýsingaskyldu er sérstaklega tekið fram að öllum þeim aðilum sem fjallað er um í lögnum sé skylt að láta ríkisskattstjóra og eftir atvikum Samgöngustofu allar þær upplýsingar og gögn sem óskað er eftir og unnt er að láta þeim í té.

3.11. Ýmis ákvæði, 19. –23. gr.

Í þessum greinum er að finna ýmis almenn ákvæði, svo sem um eftirlit og endurákvörðun, kæruheimildir, lögveð og fjárnám, reglugerðarheimild og ákvæði um gildistöku.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins gefur ekki tilefni til að ætla að tillögur þess stangist á við stjórnarskrá eða alþjóðlegar skuldbindingar. Þá var þess gætt við samningu frumvarpsins að efni þess og framsetning samrýmist 40. og 77. gr. stjórnarskrárinnar.

Það kílómetragjald sem lagt er til að lögfest verði með frumvarpi þessu telst skattur en yfirlýstur tilgangur með innheimtu gjaldsins er m.a. sá að vera tekjuöflunarleið fyrir ríkissjóð. Innheimta skattsins uppfyllir skilyrði ákvæða stjórnarskrárinnar um skattheimtu. Í 40. gr. stjórnarskrárinnar segir að engan skatt megi á leggja né breyta né af taka nema með lögum. 1. mgr. 77. gr. stjórnarskrárinnar gerir þann áskilnað að skattamálum skuli skipað með lögum og að stjórnvöldum megi ekki fela ákvörðun um hvort leggja skuli á skatt, breyta honum eða afnema. Þá mælir 2. mgr. 77. gr. stjórnarskrárinnar fyrir um að enginn skattur verði lagður á nema heimild hafi verið fyrir honum í lögum þegar þau atvik urðu sem ráða skattskyldu. Með

samþykkt frumvarps þessa um kílómetragjald á hreinorku- og tengiltvinnbíla telst framangreindum skilyrðum 40. og 77. gr. stjórnarskrárinnar fullnægt.

5. Samráð.

[Í vinnslu].

6. Mat á áhrifum.

6.1. Mat á fjárhagslegum áhrifum fyrir ríkissjóð.

Gert er ráð fyrir að þær lagabreytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu hafi jákvæð áhrif á tekjur ríkissjóðs og að á árinu 2024 verði tekjuauki af nýju kerfi fyrir hreinorku- og tengiltvinnbíla rúmlega 3 ma.kr. eða sem nemur um 0,1% af VLF. Er þetta mikilvægt skref í þeim umbótum á skattlagningu á ökutækjum og eldsneyti sem leiða eiga til þess að skatttekjur af umferð og eldsneyti verði aftur um 1,7% af VLF líkt og að jafnaði á árunum 2010-2017. Samþykkt frumvarpsins mun fela í sér kostnað við uppsetningu og rekstur álagningarkerfa og hugbúnaðarkerfa hjá Skattinum. Jafnframt má gera ráð fyrir auknu umfangi hjá Skattinum vegna álagningar, eftirlits o.fl., auk vinnu vegna utanumhalds um skráningu bifreiða hjá Samgöngustofu.

Þá má gera ráð fyrir að ef akstur verður minni en ella vegna þeirra breytinga sem lagðar eru til með frumvarpinu, eins og við má búast, minnki slit á vegum, þ. á m. í eigu ríkisins. Kostnaður vegna viðhalds þeirra gæti því orðið nokkru minni en ella. Áhrif í þessa veru koma fram á löngum tíma og aukast eftir því sem hlutdeild þeirra bifreiða sem falla undir frumvarpið eykst.

6.2. Mat á jafnréttisáhrifum.

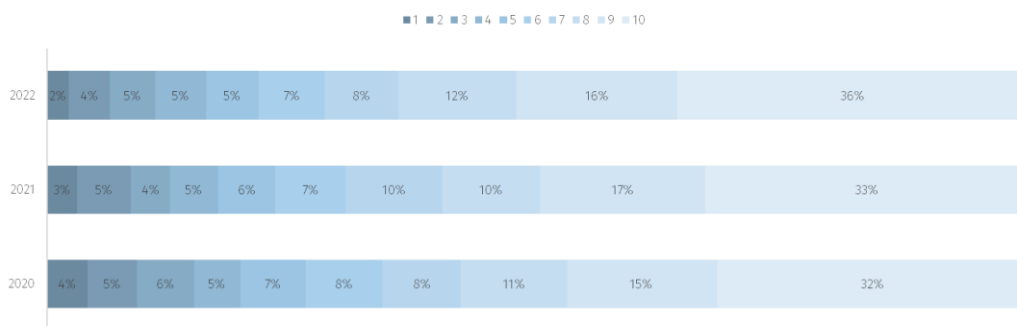
Gera má ráð fyrir að skattlagning á notkun bifreiða hafi mismunandi áhrif á kynin. Kynbundin notkun á samgöngukerfinu hefur verið greind í nokkrum rannsóknnum hér á landi undanfarin ár. Ferðavenjukannanir og kannanir á ferðum innan vinnusóknarsvæða hafa sýnt fram á kynbundinn mun á ferðavenjum. Þær sýna að konur nota einkabílinn ekki síður en karlar. Umtalsverður kynjamunur er þó á eignarhaldi ökutækja þar sem karlar eru skráðir eigendur tæplega 2/3 fólks– og sendibifreiða. Þá eru bifreiðar í eigu kvenna almennt léttari og losa minna af gróðurhúsalofttegundum en bifreiðar í eigu karla.

6.3. Mat á samfélagslegum áhrifum - áhrif eftir tekjuhópum og búsetu.

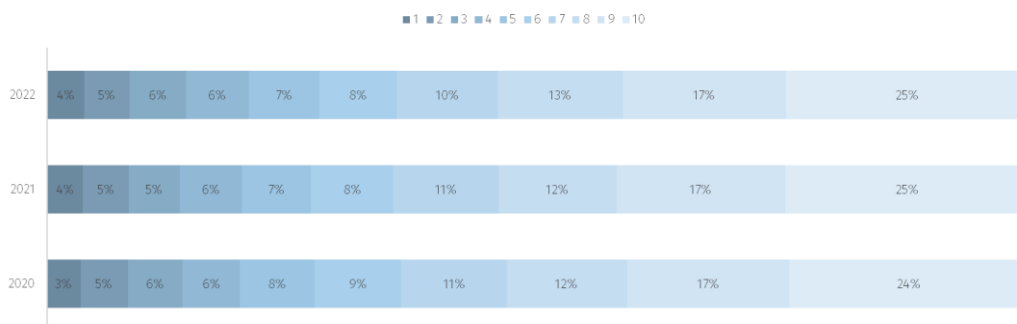
Verði frumvarpið samþykkt má gera ráð fyrir að það hafi ólík áhrif á vissa hópa samfélagsins. Þeir sem reiða sig lítið á einkabílinn verða fyrir tiltölulega litlum áhrifum ásamt þeim sem geta með auðveldum hætti nýtt sér annan samgöngumáta. Mest áhrif verða á eigendur vistvænna bifreiða þar sem þeir hafa fram til þessa ekki verið að greiða gjöld sem jafngilda vörugjöldum af jarðefnaeldsneyti eftir notkun á vegakerfinu. Engin áhrif verða á eigendur bifreiða sem ganga fyrir jarðefnaeldsneyti í þessum fyrsta áfanga.

Í ljósi þess að eignarhald á rafmagnsbifreiðum er algengast í hærri tekjutíundum mun ný gjaldtaka á vistvænar bifreiðar fyrst um sinn hafa mest áhrif á hærri tekjutíundir í krónum mælt. Á myndinni hér á eftir má sjá að á árinu 2022 voru um 64% rafmagnsbifreiða í eigu einhleypra í eigu þeirra sem eru í þremur efstu tíundunum og um 55% rafmagnsbifreiða í eigu samskattaðra. Þó má gera ráð fyrir að hlutdeild rafmagnsbifreiða í bílaeign tekjuhópa verði smám saman jafnari á næstu árum eftir því sem verð rafmagnsbifreiða lækkar áfram í samanburði við aðra bíla og framboð þeirra á endursölumarkaði eykst.

Hlutfallsleg skipting á rafmagnsbifreiðum að teknu tilliti til tekjutiunda (einstaklingar)

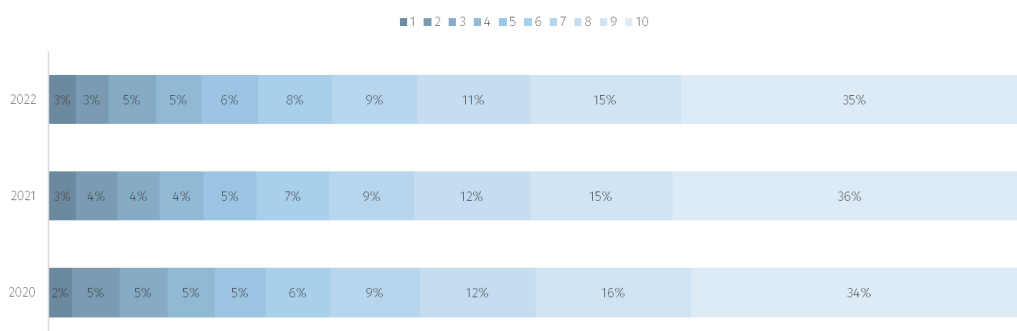

Hlutfallsleg skipting á rafmagnsbifreiðum að teknu tilliti til tekjutiunda (samskattaðir)

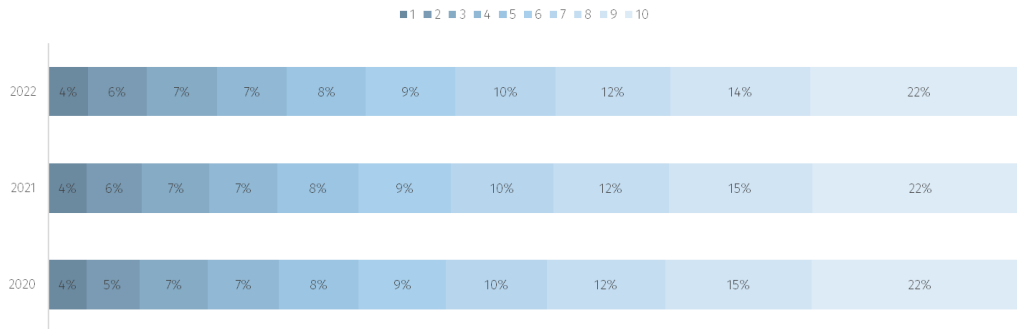

Með sama hætti er eignarhald á tengiltvinnbifreiðum hlutfallslega meira í efstu tekjutiundunum. Á myndinni hér á eftir má sjá að á árinu 2022 var 61% tengiltvinnbifreiða í eigu einhleypa í þremur efstu tíundunum. Hjá samsköttuðum voru 48% tengiltvinnbifreiða í efstu þremur tíundunum.

Hlutfallsleg skipting á tengiltvinnbifreiðum að teknu tilliti til tekjutiunda (einstaklingar)

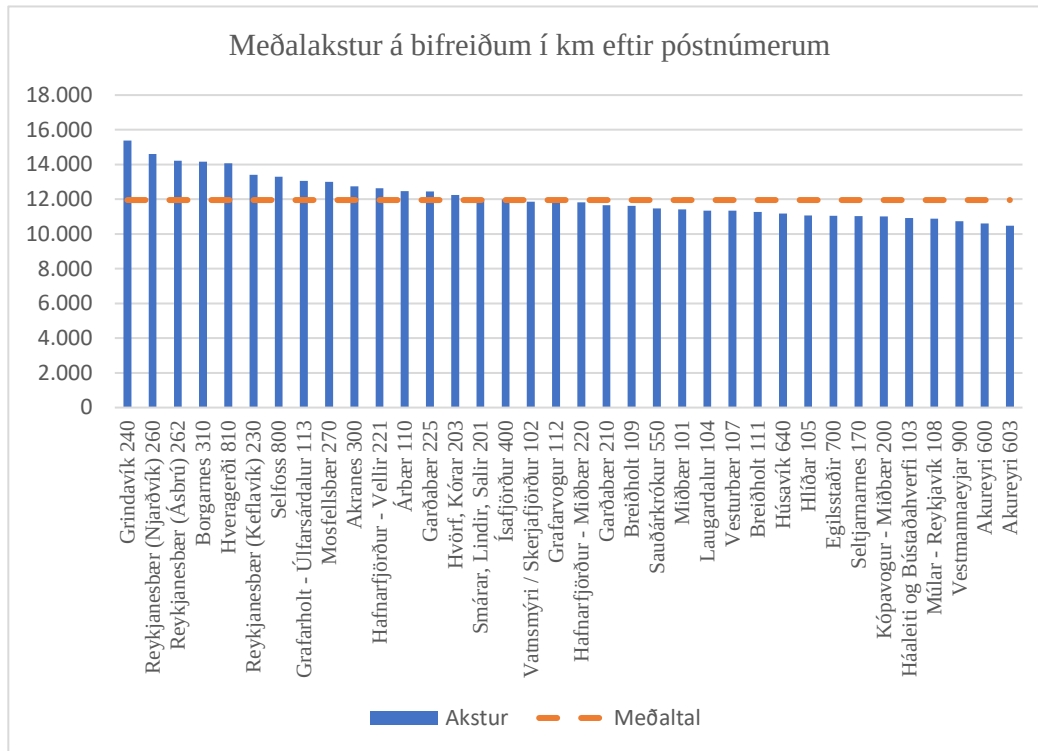

Hlutfallsleg skipting á tengiltvinnbifreiðum að teknu tilliti til tekjutiunda (samskattaðir)

Með bættem samgönguinnviðum hafa atvinnusóknarsvæði stækkað. Á suðvesturhorninu hefur höfuðborgarsvæðið og nærumhverfi þess orðið að einu samfelldu atvinnusvæði sem fylgir lengri ferðalög til og frá vinnu. Með nærumhverfi höfuðborgarsvæðisins er hér átt við Suðurnes, Árborgarsvæðið, Borgarnes og þau svæði sem eru nær höfuðborgarsvæðinu en framangreind svæði.

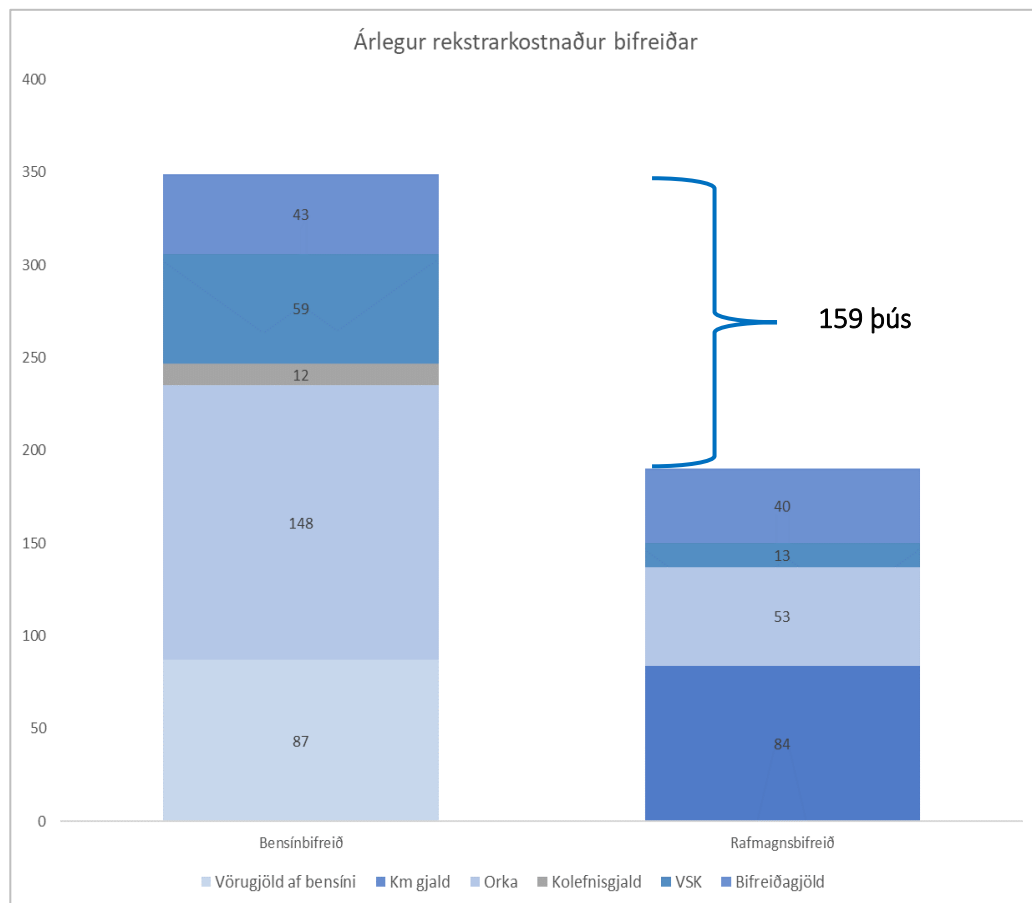
Myndin hér á eftir sýnir meðalakstur bifreiða á ársgrundvelli í þeim pósnúmerum þar sem fjöldi bifreiða í eigu einstaklinga er yfir þúsund talsins. Meðalakstur fólksbifreiða í eigu almennings var 11.955 km á ársgrundvelli.

Á höfuðborgarsvæðinu var meðalakstur 11.747 km, meðalakstur í nærumhverfi höfuðborgarsvæðisins var 13.774 km og loks 10.857 km annars staðar á landsbyggðinni. Meðalakstur allra fólksbifreiða á landinu er nokkru meiri sem skýrist af miklum akstri bílaleigubifreiða sem ekki eru hluti af þessari samantekt.

Fleiri rafmagnsbifreiðar og tengiltvinnbifreiðar eru á höfuðborgarsvæðinu en á landsbyggðinni í hlutfalli við íbúafjölda. Á höfuðborgarsvæðinu eru 67 rafmagnsbifreiðar og 51 tengiltvinnbifreið á hverja þúsund íbúa. Í nærumhverfi höfuðborgarsvæðisins eru 53 rafmagnsbifreiðar og 38 tengiltvinnbifreiðar á hverja þúsund íbúa. Á landsbyggðinni er hlutfallið 27 rafmagnsbifreiðar og 36 tengiltvinnbifreiðar á hverja þúsund íbúa.

Þá liggur fyrir að þrátt fyrir að kílómetragjald verði lagt á akstur rafmagnsbifreiða er árlegur rekstrarkostnaður þeirra mun lægri en sambærilegra bensínbifreiða. Á myndinni hér á eftir má sjá samanburð á helstu kostnaðarliðum bensínbifreiðar og rafmagnsbifreiðar árið 2024 í þúsundum króna að meðtöldu 6 kr. kílómetragjaldi fyrir rafmagnsbifreið.

Miðað er við meðaleyðslu og meðalakstur fólksbifreiða á árið 2022. Í þessu samhengi er einnig ástæða til nefna að tímabundinn stuðningur við innkaup á hreinorkubifreiðum verður áfram fyrir hendi í tiltekinn tíma þrátt fyrir að ívilnun í virðisaukaskatti falli niður þann 1. janúar 2024. Stuðningurinn mun færast af tekjuhlið yfir á útgjaldahlið ríkisrekstrarins þar sem gert er ráð fyrir að beinir styrkir úr Orkusjóði komi í stað fyrri ívilnana.

Gera má ráð fyrir því að þeir gjaldskyldu aðilar sem falla undir frumvarpið bregðist við innleiðingu kílómetragjalds með því að aka minna en áður. Samfélagslegur kostnaður sem fylgir akstri bifreiða, ekki síst vegna loftmengunar og umferðartafa, verður því minni en ella.

6.4 Áhrif á umhverfi og sjálfbæra þróun.

Með gjaldtöku fyrir notkun hreinorku- og tengiltvinnbíla er upp að nokkru marki dregið úr hvötum til orkuskipta. Hins vegar verður rekstrarkostnaður slíkra bíla áfram mun lægri eins og áður segir þar sem orkugjafinn sem þeir nota er umtalsvert ódýrari. Þá verða sömuleiðis enn til staðar tímabundnir hvatar til kaupa á slíkum bifreiðum í gegnum Orkusjóð. Enn fremur má nefna að til að frekari árangri í orkuskiptum verði náð er grundvallaratriði að þróunin sé sjálfbær m.t.t. tekna. Þá ber að hafa í huga að kílómetragjald verður lagt á allar bifreiðar frá og með árinu 2025 en ekki eingöngu á hreinorku- og tengiltvinnbíla (fólks- og sendibíla). Samhliða því gætu breytingar á kolefnisgjaldi viðhaldið hvötum sem nauðsynlegir eru til orkuskipta. Samandregið hvetur kílómetragjald almennt til aukinnar vitundar um akstur og getur þannig dregið úr umferð, tilheyrandi umferðartöfum og losun gróðurhúsalofttegunda frá samgöngum.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Með frumvarpinu er lagt til að tekið verði upp nýtt gjald, kílómetragjald, sem gjaldskyldir aðilar eins og þeir eru skilgreindir í 3. gr. frumvarpsins skulu greiða af akstri rafmagns- vetnis eða tengiltvinnbifreiða (fólks- eða sendibifreiða). Í upphafsgrein frumvarpsins er að finna umfjöllun um greiðslu kílómetragjaldsins til ríkissjóðs af akstri þeirra bifreiða sem falla undir gjaldskyldu kílómetragjalds.

Um 2. gr.

Í greininni er skilgreint hvaða bifreiðar teljast gjaldskyldar samkvæmt lögnum.

Í fyrsta lagi er kveðið á um að bifreið sem alfarið er knúin rafmagni eða vetni sem skráð er sem fólks- eða sendibifreið í ökutækjaskrá og fellur undir 1. gr. laga nr. 39/1988, um bifreiðagjald skuli vera gjaldskyld. Með rafmagns- eða vetnisbifreið er átt við hreinorkubifreið, þ.e. bifreið sem losar ekki koltvísýring, CO₂. Skilyrðið er að bifreið sé alfarið knúin rafmagni eða vetni. Þá eru eingöngu skráðar fólks- eða sendibifreiðar gjaldskyldar. Með fólksbifreið í lögnum er átt við bifreið sem skráð er sem fólksbifreið í ökutækjaskrá og er fyrir átta farþega eða færri. Þar undir falla bifreiðar sem í heildina eru skráðar fyrir níu einstaklinga eða færri, að öikumanni meðtöldum. Með sendibifreið í lögnum er átt við bifreið sem skráð er sem sendibifreið í ökutækjaskrá og með leyfða heildarþyngd 3.500 kg og aðallega ætluð til vöruflutninga. Heildarþyngd þeirra bifreiða sem falla undir lögin skal þannig að hámarki vera 3.500 kg. Jafnframt kemur fram að bifreið skuli falla undir skilgreiningu 1. gr. laga nr. 39/1988, um bifreiðagjald, þar sem fjallað er um hvaða ökutæki teljast gjaldskyld samkvæmt þeim lögum.

Í öðru lagi kemur fram að tengiltvinnbifreið sem skrá er sem fólks- eða sendibifreið í ökutækjaskrá og fellur undir 1. gr. laga nr. 39/1988, um bifreiðagjald skuli vera gjaldskyld samkvæmt lögnum. Með tengiltvinnbifreið er átt við bifreið sem gengur fyrir rafmagni en getur jafnframt gengið fyrir jarðefnaeldsneyti (bensín eða dísel) og hægt er að stinga í samband til að hlaða. Tengiltvinnbifreið fellur þannig ekki undir flokk hreinorkubifreiðar, (rafmagns-

eða vetnisbifreiðar), þar sem tengiltvinnbifreið getur bæði nýtt jarðefnaeldsneyti og rafmagn sem orkugjafa. Vísað er til 1. gr. laga nr. 39/1988, um bifreiðagjald um hvaða ökutæki teljist gjaldskyld samkvæmt þeim lögum líkt og í a. lið ákvæðisins.

Í þriðja lagi kemur fram að tengiltvinnbifreið eða bifreið sem alfarið er knúin rafmagni eða vetni, sem skráð er sem fólks- eða sendibifreið erlendis eða keypt ný og óskráð erlendis og er nýtt tímabundið hér á landi að hámarki í tólf mánuði skuli vera gjaldskyld samkvæmt lögunum. Hér er um að ræða bifreiðar með erlend skráningarmerki sem hafa fengið leyfi tollyfirvalda til tímabundins innflutnings í allt að 12 mánuði út frá þeim kröfum tollalaga nr. 88/2005 sem gilda um slíkan tímabundinn innflutning bifreiða.

Um 3. gr.

Í greininni er fjallað um gjaldskylda aðila samkvæmt lögunum.

Í 1. mgr. kemur fram sú meginregla að skráður eigandi gjaldskyldrar bifreiðar sem fellur undir a. eða b. lið 2. gr. sé gjaldskyldur. Sú meginregla kemur þannig hér fram að skráður eigandi gjaldskyldrar bifreiðar í ökutækjaskrá sé bæði greiðslu- og gjaldskyldur vegna hlutaðeigandi bifreiðar, þ.e. vegna fyrirframgreiðslu áætlunar og álagningar og uppgjörs kílómetragjalds. Vísað er til þess að greiðsluskyldan haldist á eignarhaldstíma sem tekur mið af opinberri skráningu bifreiðar í ökutækjaskrá.

Í 2. mgr. er að finna undantekningu frá meginreglu 1. mgr. Í 2. mgr. kemur fram að umráðamaður samkvæmt samningi við handhafa leyfis til að stunda eignaleigu eða fjármögnunarleigu samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem jafnframt er skráður sem umráðamaður hlutaðeigandi bifreiðar í ökutækjaskrá sé gjaldskyldur samkvæmt lögunum þrátt fyrir 1. mgr. Ef þannig háttar til skal umráðamaður bæði vera greiðsluskyldur vegna fyrirframgreiðslu áætlunar og gjaldskyldur vegna álagningar og uppgjörs vegna aksturs hlutaðeigandi bifreiðar. Ef breyting eða leiðrétting á sér stað á innheimtu eða álögðu kílómetragjaldi skal slíkum breytingum því beint að umráðamanni. Þar sem umráðamaður bifreiðar er sá aðili sem hefur vitneskju um áætlaðan akstur hennar út frá umráðum og notkun hlutaðeigandi bifreiðar er talið rétt að skráður umráðamaður sé gjaldskyldur aðili samkvæmt lögunum Vegna þessa skulu innheimtumenn ekki færa inneignir á milli kennitalna eftir því hver greiðandi er, t.a.m. vegna vanskila umráðamanns, þar sem óskipt ábyrgð er til staðar vegna umræddra greiðslna og krafna, sbr. 3. mgr.

Í 3. mgr. kemur fram sú regla að skráður eigandi og umráðamaður skuli bera óskipta ábyrgð á greiðslu kílómetragjalds af gjaldskyldum bifreiðum og að innheimtumaður geti gengið að hvorum aðila fyrir sig. Ábyrgðin er því óskipt, einn fyrir alla og allir fyrir einn (in solidum). Þar sem umráðamaður bifreiðar er ekki skráður eigandi hennar er talið rétt að ríkissjóður geti bæði gengið að eiganda og umráðamanni bifreiðar vegna gjaldfallinna krafna til þess að tryggja fjárkröfur sínar.

Í 4. mgr. kemur fram að greiðsla kílómetragjalds af bifreið sem skráð er erlendis hvíli á innflytjenda hennar. Við skilgreiningu á innflytjanda skal líta til skráningu hjá farmflytjanda um innflutningsaðila bifreiðar, skráðs innflytjanda í aðflutningsskýrslu eða til annarra tollaskjala, t.a.m. yfirlýsingar um tímabundinn innflutning sem skilað er til tollyfirvalda, sbr. 7. gr. tollalaga nr. 88/2005.

Um 4. gr.

Í greininni er talið upp í þremur stafliðum undanþágur frá gjaldskyldu kílómetragjalds.

Í a-lið er fjallað um undanþágu bifreiða í eigu björgunarsveita frá gjaldskyldu. Skilyrði undanþágunnar er að bifreiðar hafi verið auðkenndar til slíkra nota í ökutækjaskrá og að björgunarsveit falli undir lög um björgunarsveitir og björgunarsveitarmenn, nr. 43/2003.

Í b-lið er fjallað um undanþágu bifreiða í eigu erlendra sendiráða eða erlendra sendiráðsmanna erlendra ríkja frá gjaldskyldu vegna notkunar hér á landi. Það skilyrði skal vera uppfyllt að bifreiðar séu merktar með viðeigandi skráningarmerki og auðkenndar í ökutækjaskrá samkvæmt þeim kröfum sem Samgöngustofa gerir til skráningar og áletrunar slíkra bifreiða.

Í c-lið kemur fram að bifreiðar í eigu aðila sem eiga rétt á endurgreiðslu virðisaukaskatts samkvæmt lögum nr. 50/1988 um virðisaukaskatt á grundvelli alþjóða- eða tvíhliða samninga eða sérstakra laga þar um skuli vera undanþegnir gjaldskyldu kílómetragjalds. Hér undir falla t.a.m. bifreiðar í eigu erlends liðsafla og borgaralegra deila hans, þ.m.t. Atlantshafsbandalagsins.

Um 5. gr.

Í greininni eru talin upp í tveimur staflaðum þau tilvik þegar gjaldskyldir aðilar skv. 1.-2. mgr. 3. gr. skulu undanþegnir frá greiðslu kílómetragjalds af gjaldskyldum bifreiðum skv. a. eða b. lið 2. gr., að ákveðnum skilyrðum uppfylltum.

Í a-lið er fjallað um undanþágu frá greiðsluskyldu vegna tímabundins útflutnings bifreiðar. Það skilyrði skal vera uppfyllt að gjaldskyldur aðili skrái stöðu akstursmælis bifreiðar bæði við brottför frá landinu og komu til landsins út frá skráningu hans sjálfs eða faggiltrar skoðunarstofu. Tilgreina ber að um tímabundinn flutning úr landi sé að ræða á tiltekinni bifreið í eigu eða umráðum gjaldskylds aðila á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður. Þá skal gjaldskyldur aðili framvísa staðfestingu til sönnunar á tímabundnum útflutning á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður, t.a.m. brottfararspjöldum.

Í b-lið er fjallað um tímabundna innlögn skráningarmerkja til varðveislu hjá skráningaraðila. Gjaldskyldur aðili skal skrá stöðu akstursmælis við innlögn skráningarmerkis. Við úttekt skráningarmerkis skal gjaldskyldur aðili láta skrá stöðu akstursmælis bifreiðar hjá faggiltri skoðunarstofu innan 10 virkra daga frá því að skráningarmerkin eru tekin úr geymslu, sbr. 14. gr. laganna.

Um 6. gr.

Í 1. mgr. kemur fram að gjaldtímabil kílómetragjalds þeirra bifreiða sem falla undir a. eða b. lið 2. gr. sé hver almanaksmánuður frá upphafi árs 2024. Fyrsta gjaldtímabil laganna er því janúar 2024. Gjaldtímabilið, þ.e. hver almanaksmánuður, er grundvöllur álagningar og uppgjörs kílómetragjalds, sbr. 10. gr. sem á sér stað við skráningu á stöðu akstursmælis bifreiðar af hálfu gjaldskylds aðila eða faggiltrar skoðunarstöðvar, sbr. 8. gr.

Í 2. mgr. er fjallað um fjárhæð gjalds á hvern ekinn kílómetra vegna aksturs gjaldskyldra bifreiða sem falla undir a. eða b. liði 2. gr. Gert ráð fyrir að fjárhæð gjalds vegna aksturs rafmagns- og vetnisbifreiðar skuli nema 6 kr. á hvern kílómetra, sbr. 9. gr. og 10. gr. Þá er gert ráð fyrir að fjárhæð gjalds vegna aksturs tengiltvinnbifreiðar, skuli nema 2 kr. á hvern ekinn kílómetra, sbr. 9. og 10. gr. Fjárhæð gjalds á hvern kílómetra skal notuð sem grundvöllur að annars vegar áætlun á meðalakstri á gjaldtímabili og þannig fyrirframgreiðslu kílómetragjalds skv. 9. gr. og hins vegar að álagningu og innheimtu kílómetragjalds skv. 10. gr.

Um 7. gr.

Í greininni er fjallað um bifreiðar sem skráðar eru erlendis og skyldu til greiðslu og innheimtu kílómetragjalds vegna tímabundinnar notkunar þeirra hér á landi.

Í 1. mgr. kemur fram sú meginregla að innflytjandi bifreiðar, sbr. 4. mgr. 3. gr. sem flytur inn bifreið sem fellur undir c. lið 2. gr. hingað til lands samkvæmt heimild tollyfirvalda skuli greiða sérstakt daggjald vegna tímabundinnar notkunar hér á landi. Gjaldið á dag skal nema 600 kr. vegna bifreiðar sem alfarið er knúin rafmagni eða vetni og 200 kr. vegna tengiltvinnbifreiðar. Með tímabundinni notkun hér á landi felst að notkunin vari ekki lengur en í 12 mánuði á Íslandi. Þá er gert að skilyrði að tollyfirvöld hafi heimilað slíkan tímabundinn innflutning á bifreið og að innflytjandi hafi að öllu leyti uppfyllt skilyrði fyrir slíkum innflutningi, sbr. m.a. 7. gr. tollalaga nr. 88/2005.

Fram kemur í 2. mgr. að farmflytjandi skuli annast innheimtu og skil á sérstöku daggjaldi skv. 1. mgr. í ríkissjóð. Þá skuli sérstakt daggjald innheimt fyrir eða við komu bifreiðar til landsins og miðað við áætlaða tímalengd notkunar hér á landi. Töluvert hagræði felst í þeim möguleika að geta innheimt daggjald fyrir eða strax við komu skips til landsins m.a. vegna þeirrar umsýslu og þess tíma sem tekur að afgreiða og innheimta kílómetragjald við komu skips til landsins. Í því ljósi er talið rétt að kílómetragjald verði að meginstefnu til innheimt út frá álögðu daggjaldi. Ef áætlun breytist á notkunartíma bifreiðar hér á landi skal þó gera upp mismun við brottför bifreiðar frá landinu. Þá skal jafnframt gera upp slíkan mismun á daggjaldi út frá áætlun og raunnotkun ef bifreið á erlendum skráningarnúmerum er síðar skráð í ökutækjaskrá hér á landi.

Í 3. mgr. kemur fram að innflytjanda skuli þrátt fyrir meginreglu 1. mgr. heimilt að óska eftir hefðbundnum álestri af hálfu tollyfirvalda eða faggiltrar skoðunarstofu á stöðu akstursmælis við komu og brottför frá landinu út frá þeim fjárhæðum sem fjallað er um í 2. mgr. 6. gr. Óskað skal sérstaklega eftir slíkri tilhögun fyrir komu til landsins og skal farmflytjandi upplýsa ríkisskattstjóra og tollyfirvöld um slíka tilhögun innflytjanda.

Í 4. mgr. er fjallað um skil á kílómetragjaldi vegna bifreiða skráða erlendis. Þar kemur fram sú regla að kílómetragjaldi skuli skilað í síðasta lagi 30 dögum eftir brottför skips, eða eftir atvikum við skráningu hlutaðeigandi bifreiðar í Ökutækjaskrá. Skilin skulu fara fram á því formi sem ríkisskattstjóri ákveður.

Fram kemur í 5. mgr. að ríkisskattstjóra sé heimilt að setja nánari reglur um framkvæmd og tilhögun innheimtu og skráningu þeirra bifreiða sem falla undir þessa grein.

Um 8. gr.

Í 1.-4. mgr. kemur fram að Samgöngustofa fari með umsjón skráningar á stöðu akstursmælis samkvæmt lögunum en Samgöngustofa annast skráningu og rekstur á ökutækjaskrá, sbr. 7. gr. laga nr. 119/2012, um Samgöngustofu, stjórnslustofnun samgöngumála. Gjaldskyldum aðila beri að skrá stöðu á akstursmæli gjaldskyldrar bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr. að lágmarki einu sinni ári. Skráningin skal fara rafrænt, t.a.m. með skráningu í smáforriti eða á vefsetrinu Ísland.is í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda. Sú leið er í samræmi við stefnu ríkisstjórnarinnar að stafræn þjónusta skuli vera meginleið samskipti á milli hins opinbera (ríkis og sveitarfélaga), almennings og fyrirtækja. Þrátt fyrir þá meginreglu verður einstaklingum og fyrirtækjum þó heimilt að skrá stöðu akstursmælis hjá faggiltri skoðunarstofu út frá álestri, sbr. 2. mgr. 12. gr. frumvarpsins.

Skráningin er framkvæmd af gjaldskyldum aðila sjálfum eða af faggiltri skoðunarstofu. Sú grundvallarregla er áréttuð að skráning skuli að lágmarki fara fram einu sinni á hverju almanaksári. Nauðsynlegt er að hafa slíkt tímaviðmið svo að álagning og uppgjör vegna

áætlunar og fyrirframgreiðslu kílómetragjalds á gjaldtímabili eigi sér stað að lágmarki einu sinni á ári, hjá gjaldskyldum aðila eða á faggiltri skoðunarstofu í sérstökum álestri á stöðu akstursmælis eða vegna reglubundinnar skoðunar bifreiðar hjá skoðunarstofu. Þá er heimilt að skrá inn nýja stöðu akstursmælis bifreiðar þegar 30 dagar eru liðnir frá síðustu skráningu gjaldskylds aðila sjálfs. Talið er rétt að ákveðinn tími líði frá síðustu skráningu vegna þess umstangs og kostnaðar sem hlýst af skráningum, t.a.m. vegna útsendingar greiðsluseðla. Breyting á skráningu gjaldskylds aðila á stöðu akstursmælis er þó ávallt heimilud innan sama dags og skráning fór fram. Rétt er að gjaldskyldir aðilar hafi svigrúm til þess að leiðrétta rangfærslur í skráningu á þeim degi þegar skráning á sér stað. Eftir það tímamark verður gjaldskyldum aðila þó ávallt heimilt að óska eftir leiðréttingu á skráningu hjá Samgöngustofu, sbr. 6. mgr. 19. gr. laganna. Þar sem nauðsynlegt er að ríkisskattstjóri hafi svigrúm til þess að útbúa áætlun um meðalakstur og greiðsluseðla vegna fyrirframgreiðslu fyrirhugaðs gjaldtímabils er þó skráning á síðasta degi mánaðar meðhöndluð eins og hún hafi farið fram næsta dag.

Í 5.-7. mgr. er að finna ítarlega umfjöllun um vanrækslugjald. Greiða skal vanrækslugjald að fjárhæð 50 þús. kr. ef skráning á stöðu akstursmælis bifreiðar hefur ekki farið fram á almanaksárinu. Gjaldið skal þó lækkað um 50% ef skráning af hálfu gjaldskylds aðila á sér stað á faggiltri skoðunarstofu innan 15 daga frá álagningu gjaldsins. Sambærileg heimild er nú til staðar í 74. gr. umferðarlaga nr. 77/2019 vegna skoðunar ökutækis. Þá kemur fram að fella megí niður vanrækslugjald hafi óviðráðanleg atvik staðið í vegi fyrir skráningu á stöðu akstursmælis. Með óviðráðanlegum atvikum er fyrst og fremst átt við utanaðkomandi og óviðráðanleg atvik sem gjaldskyldur aðili ber ekki ábyrgð á, t.a.m. náttúruhamfarir og styrjaldir (*force majeure*), þ.e. slík utanaðkomandi atvik sem aðili fær engu um ráðið. Þá getur Samgöngustofa óskað liðsinnis lögreglu vegna þeirra bifreiða þar sem staða akstursmælis er enn óskráð og skal vera heimilt að fjarlægja skráningarkerki af bifreið að liðnum þremur mánuðum frá álagningu vanrækslugjalds. Vanrækslugjald nýtur lögveðs í viðkomandi bifreið og er heimilt að gera fjárnám til tryggingar greiðslu þess hjá gjaldskyldum aðila bifreiðar án undangengis dóms eða sáttar, sbr. einnig ákvæði 21. gr. laganna.

Í 8. mgr. kemur fram að gjaldskyldir aðilar og faggiltar skoðunarstofur skulu senda Samgöngustofu upplýsingar um skráningu á stöðu akstursmælis á álestrardegi með rafrænum hætti. Slík skráning getur t.a.m. farið fram út frá miðlun gagna frá tölvukerfi faggiltrar skoðunarstofu til Samgöngustofu. Vegna gjaldskyldra aðila fer slík skráning fram með skráningu í miðlæga þjónustugátt stjórnvalda með smáforriti eða á vefsetrinu Ísland.is

Um 9. gr.

Fram kemur í 1. mgr. að ríkisskattstjóri geri áætlun um meðalakstur bifreiðar á gjaldtímabili, þ.e. á almanaksmánuði og birti hana í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda, þ.e. í smáforriti eða á vefsetrinu Ísland.is. Áætlun ríkisskattstjóra skal taka mið af síðustu tveimur þekktu stöðum á akstursmæli bifreiðar, eða síðustu þekktu skráðu stöðu ef fleiri en ein staða er ekki þekkt. Ríkisskattstjóri birtir í kjölfarið áætlun um fyrirframgreiðslu kílómetragjalds á gjaldtímabili sem fundinn er út frá meðalakstri á dag út frá síðustu þekktu skráningum, að teknu tilliti til áætlaðs aksturs á tólf mánaða tímabili. Af því leiðir að áætlun á fyrirframgreiðslu getur verið breytileg á milli gjaldtímabila.

Í 2. mgr. kemur fram að við kaup gjaldskyldrar bifreiðar eða ef eingöngu ein þekkt skráð staða á akstursmæli liggur fyrir skuli áætlun þó miðuð við tiltekinn kílómetrafjölda út frá fyrirframgefnum forsendum. Umrædd regla er sett m.a. vegna kaupa á nýrri eða notaðri bifreið þegar skráð söguleg staða akstursmælis út frá akstri hjá kaupanda vegna nýrra eða notaðra

bifreiða sem grundvöllur að akstri nýs eiganda eða umráðamanns að bifreið liggur ekki fyrir. Í því ljósi er talið rétt að áætlunin sé í slíkum tilvikum miðuð við fyrirfram ákveðinn kílómetrafjölda aksturs sem tekur með af því hvort um sé að ræða einstakling, fyrirtæki, ökutækjaleigu eða rekstrarleyfishafa leigubifreiðar.

Í 3. mgr. er fjallað um heimild gjaldskylds aðila til að breyta áætlun ríkisskattstjóra samkvæmt 1. mgr. Í kjölfar þess að ríkisskattstjóri leggur fram áætlun að akstri og fyrirframgreiðslu vegna gjaldtímabils skal gjaldskyldum aðilum heimilt að breyta áætluninni ef gjaldskyldur aðili telur að áætlunin þarfnist breytinga við. Litið skal á áætlun ríkisskattstjóra að teknu tillit til breytinga gjaldskylds aðila á áætluninni sem breytta áætlun. Sú breytta áætlun skal þá lögð fram sem grundvöllur að fyrirframgreiðslu kílómetragjalds hjá gjaldskyldum aðila.

Fram kemur í 4. mgr. að ef staða akstursmælis bifreiðar er ekki skráð innan þeirra tímamarka sem fram koma í 2. mgr. 8. gr., þ.e. innan almanaksársins, skuli ríkisskattstjóra áætla akstur hjá gjaldskyldum aðila út frá fyrirliggjandi upplýsingum um akstur gjaldskylds aðila. Ef slíkar upplýsingar liggja ekki fyrir skal áætlunin þó miðuð að lágmarki við skilgreindan akstur sem tekur mið af því hvort um sé að ræða einstakling, fyrirtæki, ökutækjaleigu eða rekstrarleyfishafa leigubifreiðar.

Í 5. og 6. mgr. er fjallað um fyrirframgreiðslu kílómetragjalds. Fjárhæðin skal reiknuð út frá meðalakstri bifreiðar á dag að teknu tilliti til þess hvort um rafmagns- eða vetnisbifreið sé að ræða eða tengiltvinnbifreið. Fyrirframgreiðslan skal innheimt mánaðarlega fyrirfram fram að álagningu.

Í 7. mgr. er fjallað um gjalddaga fyrirframgreiðslu kílómetragjalds, eindaga og dráttarvexti ef ekki er greitt á gjalddaga.

Um 10. gr.

Í 1. mgr. kemur fram hverjir annast álagningu og innheimtu gjaldsins. Ríkisskattstjóri annast álagningu kílómetragjalds og innheimtumenn ríkissjóðs annast innheimtu þess.

Fram kemur í 2. mgr. að ríkisskattstjóri leggur kílómetragjald á þegar skráning á stöðu akstursmælis er framkvæmd, annað hvort af gjaldskylda aðila sjálfum eða hjá faggilttri skoðunarstofu. Samkvæmt ákvæðinu leggur ríkisskattstjóri á kílómetragjald vegna liðinna gjaldtímabíla sem ekki hefur verið lagt á. Hafi álestur t.d. farið fram 5. mars verður það til þess að ríkisskattstjóri leggur á gjaldtímabílin febrúar og fyrr sem ekki hefur verið lagt á nú þegar. Þeir dagar sem eru frá 1. til og með 5. mars eru gerðir upp við næstu álagningu.

Í 3. mgr. segir frá því hvernig stofn kílómetragjalds er ákvarðaður. Það er gert út frá meðalakstri á dag margfaldað með fjölda daga á gjaldtímabíli (almanaksmánuði) eða hlutum úr gjaldtímabíli. Meginreglan er sú að meðalakstur er fundinn út frá tveimur síðustu skráningum á stöðu akstursmælis viðkomandi bifreiðar, á meðan hún er í eigu eða umráðum gjaldskylds aðila. Þannig getur meðalakstur verið mismunandi á milli fyrri og seinni hluta gjaldtímabils í þeim almanaksmánuði er skráning á stöðu akstursmælis á sér stað. Sjá nánari skýringar í kafla 3.6.

Í 4. mgr. er fjallað um álagningu kílómetragjalds sem byggir á áætlun ríkisskattstjóra um meðalakstur bifreiða vegna liðinna gjaldtímabíla þar sem uppgjör hefur ekki átt sér stað. Í ákvæðinu segir að hafi árlegur álestur næstliðins árs ekki farið fram 30 dögum eftir lok þess árs áætli ríkisskattstjóri meðalakstur bifreiðar vegna umræddra gjaldtímabíla. Sú áætlun skuli vera rífleg þannig að ekki sé hætta á að meðalaksturinn sé áætlaður minni en hann er í raun og veru. Í kjölfarið leggur ríkisskattstjóri kílómetragjald á gjaldskyldan aðila í samræmi við þá áætlun.

Fram kemur í 5. mgr. að gjalddagi álagningar sé fyrsti dagur annars mánaðar eftir lok síðasta gjaldtímabils álagningar. Sem dæmi má nefna að ef síðasta gjaldtímabil sem lagt er á er febrúar, svo sem á við ef skráning á akstursstöðu fer fram í marsmánuði, er gjalddagi 1. apríl. Í greininni kemur fram að eindagi skuli vera 14 dögum eftir gjalddaga. Um dráttarvexti fer eftir ákvæði 1. mgr. 6. gr. laga um vexti og verðtryggingu, nr. 38/2001.

Í 6. mgr. er kveðið á um að við mismun sem í ljós kemur á álögðu kílómetragjaldi og fyrirframgreiðslu skuli bæta 2,5% álagi.

Fram kemur í 7. mgr. að fyrirframgreiðsla kílómetragjalds gangi fyrst á móti álagningu gjaldsins.

Um 11. gr.

Samgöngustofa skal boða gjaldskyldan aðila skv. a. eða b. lið 2. gr. í álestur á stöðu akstursmælis bifreiðar ef skráning á stöðu akstursmælis hefur ekki farið fram á almanaksárinu eða ef aðrar ástæður þykja vera fyrir hendi sem kalla á að bifreið fari í álestur á faggilttri skoðunarstofu samkvæmt mati Samgöngustofu eða ríkisskattstjóra. Slíkar ástæður geta t.a.m. verið grunur um að akstursmælir sýni ekki rétta stöðu á kílómetrum eða út frá eftirliti á skattskilum gjaldskylds aðila og greiðslu og álagningu kílómetragjalds.

Um 12. gr.

Í greininni kemur fram að gjaldskyldum aðila eða umboðsmanni hans sé ávallt heimilt að skila upplýsingum skriflega á því formi sem Samgöngustofa eða ríkisskattstjóri ákveða, þrátt fyrir meginreglu laganna um rafræn skil. Þá sé gjaldskyldum aðila eða umboðsmanni hans ávallt heimilt að óska eftir skráningu á stöðu akstursmælis gjaldskyldrar bifreiðar hjá faggilttri skoðunarstofu sér að kostnaðarlausu í stað skráningar í gegnum miðlæga þjónustugátt stjórnvalda, með smáforriti eða í gegnum vefsetrið Ísland.is.

Um 13. gr.

Í 1.-3. mgr. kemur m.a. fram sú grundvallarregla að við eigendaskipti eða breytta skráningu á umráðamanni vegna gjaldskyldrar bifreiðar skv. a. eða b. lið 2. gr., skuli skrá stöðu akstursmælis á tilkynningu um eigendaskipti bifreiðar, samhliða skráningu eigendaskipta í ökutækjaskrá á því formi sem Samgöngustofa ákveður. Kaupandi, þ.e. nýr eigandi eða e.a. nýr umráðamaður skal þá samþykkja stöðu akstursmælis á því formi sem Samgöngustofa ákveður. Ríkisskattstjóri leggur í kjölfarið kílómetragjald á seljanda eða fyrri umráðamann vegna þeirra liðnu gjaldtímabils sem ekki hefur verið lagt á auk yfirstandandi gjaldtímabils fram að skráningu í ökutækjaskrá.

Fram kemur í 3. mgr. að ef tilkynning á eigendaskiptum eða breyting á umráðamanni hafi orðið á gjaldskyldri bifreið án þess að tilkynning um skráningu hjá Samgöngustofu hafi átt sér stað skuli miða uppgjör við stöðu akstursmælis við eigendaskipti eða breytingu á umráðamanni. Ef sú staða liggi ekki fyrir skuli reikna meðalakstur á dag miðað við síðustu þekktu stöðu akstursmælis fyrir eigenda- eða umráðaskipti og fyrsta álestur eftir eigenda- eða umráðaskipti og leggja á kílómetragjald í samræmi við eignarhalds- eða umráðtíma hvors aðila fyrir sig.

Um 14. gr.

Við afskráningu bifreiðar skal skráning á stöðu akstursmælis eiga sér stað á tilkynningu um afskráningu til Samgöngustofu. Í kjölfar skráningar á stöðu akstursmælis ákvarðar ríkisskattstjóri kílómetragjald á gjaldskyldan aðila vegna þeirra heilu liðnu gjaldtímabils sem

ekki hefur verið lagt á auk þess hluta yfirstandandi gjaldtímabils sem ekki hefur verið lagt á fram að afskráningardegi. Þá er gengið út frá því að ef ekki er hægt að lesa af akstursmæli, t.d. vegna bilunar eða af öðrum ástæðum, s.s. ef bifreið er týnd eða ónýtt skuli við útreikning á kílómetragjaldi taka mið af síðustu fyrirbyggjandi upplýsingum um akstur gjaldsskylds aðila en annars skuli miða álagningu við hlutfallslegan akstur samkvæmt viðmiði 2. mgr. 9. gr. laganna.

Um 15. gr.

Það er grundvallaratriði að akstursmælir sé virkur í bifreiðum og mæli rétta stöðu á kílómetrum. Í greininni kemur fram að gjaldskyldur aðili beri ábyrgð á að akstursmælir bifreiðar telji rétt. Ef gjaldskyldur aðili verður þess áskynja akstursmælir telji rangt skal hann tafarlaust tilkynna um slíka bilun mælis til Samgöngustofu. Ef þörf er á að taka akstursmæli úr bifreið til viðgerðar skal ávallt lesið af mælinum. Þá er það gert að skilyrði að tilkynna skuli til Samgöngustofu ef nýr akstursmælir er settur í ökutæki og skal þá jafnframt lesið af hinum nýja mæli. Frá þeim tíma er í ljós kemur að akstursmælir telur rangt skal ákvörðun um fyrirframgreiðslu og álagningu taka mið af hlutfallslegum akstri samkvæmt viðmiði 2. mgr. 9. gr. laganna.

Um 16. gr.

Greinin fjallar um aðalskoðun en gjaldskyldur aðili skal færa sönnur á að greitt hafi verið gjaldfallið kílómetragjald við aðalskoðun bifreiðar þó ekki fyrr en eftir eindaga. Að öðrum kosti skal faggelt skoðunarstofa neita um skoðun á bifreiðinni.

Um 17. gr.

Greinin fjallar um upplýsingaskyldu til ríkisskattstjóra og Samgöngustofu.

Um 18. gr.

Í greininni er fjallað um heimild ríkisskattstjóra til endurákvörðunar kílómetragjalds komi í ljós verulegir annmarkar á forsendum álagningar kílómetragjalds eða ef ríkisskattstjóri telur frekari skýringa þörf á einhverju atriði varðandi skráningu gjaldsskylds aðila skv. a. eða b. lið 2. gr. á akstursstöðu bifreiðar. Ríkisskattstjóri skal þá skora á gjaldskyldan aðila að láta í té skýringar og gögn um aksturinn. Með verulegum annmörkum telst t.a.m. verulegt frávík á stöðu akstursmælis, þ.e. 80% eða hærra hlutfall frávíks frá skráðum akstri gjaldskyldrar bifreiðar. Ef fullnægjandi gögn berast inn tiltekins frests ákvarðar ríkisskattstjóri eða endurákvörðar að fengnum mótteknum skýringum og gögnum. Að öðrum kosti ákvarðar eða endurákvörðar ríkisskattstjóri kílómetragjald skv. 4. mgr. 9. gr. Gera skal gjaldskyldum aðila viðvart um fyrirhugaða endurákvörðun. Talið er rétt að heimila ríkisskattstjóra að falla frá endurákvörðun nemi hún lægri fjárhæð en 10.000 kr. Um er að ræða hagræði í ljósi þess kostnaðar sem hlýst af málsmeðferð. Ríkisskattstjóri kveður upp rökstuddan úrskurð um endurákvörðun að jafnaði innan tveggja mánaða frá lokum frests samkvæmt greininni og tilkynnir hann, eftir atvikum með rafrænum hætti.

Um 19. gr.

Í greininni er fjallað um kæruheimildir. Heimilt er að kæra ákvarðanir ríkisskattstjóra um gjaldskylda aðila til embættisins innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningar. Þá er heimilt að kæra úrskurð ríkisskattstjóra um kæru og endurákvörðun skv. 18. gr. til yfirsattanefndar samkvæmt lögum um yfirsattanefnd. Heimild ríkisskattstjóra til endurákvörðunar nær til

síðustu sex ára sem næst eru á undan því ári sem endurákvörðun er fram. Þó er í ákveðnum tilvikum eingöngu heimilt að endurákvörða kílómetragjald vegna síðustu tveggja ára, t.a.m. ef gjaldskyldum aðila verður ekki kennt um að kílómetragjald hafi verið vanálagt. Lagt er til að heimilt verði að kæra úrskurð um kæru skv. 1. mgr. og endurákvörðun skv. 18. gr. til yfirsattaneftar.

Þá er heimilt að kæru skráningu á stöðu akstursmælis gjaldskyldrar bifreiðar í eigu eða umráðum gjaldskylds aðila eða skráningu faggiltrar skoðunarstofu í ökutækjaskrá til Samgöngustofu innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningar um skráningu. Samgöngustofa skal úrskurða um kærana eins fljótt en úrskurður skal þó ávallt liggja fyrir innan tveggja mánaða frá dagsetningu kæru. Ef skráningarskekkjur eru til staðar vegna skráningar á stöðu akstursmælis, t.a.m. ef skráning er augljóslega mun hærri en áform stöðu til um vegna skráningar hjá gjaldskyldum aðila eða hjá faggiltri skoðunarstofu, er Samgöngustofu heimilt í samráði við gjaldskyldan aðila að leiðrétta slíkar skráningarskekkjur á stöðu akstursmælis eða samkvæmt beiðni hans þar um. Gjaldskyldur aðili skal ávallt bera sönnunarbyrði fyrir slíkum skráningarskekkjum ef ósk um breytingu á skráningu kemur frá gjaldskyldum aðila. Þá er lagt til að heimilt verði að kæra úrskurð Samgöngustofu skv. 4. mgr. til innviðaráðuneytis, sbr. 1. mgr. 26. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993, um heimild aðila máls til kæru stjórnvaldsákvörðunar til æðra stjórnvalds.

Um 20. gr.

Í greininni er fjallað um lögveð og fjárnám. Til að tryggja fjárkröfur ríkissjóðs kemur fram að kílómetragjald og vanrækslugjald, ásamt dráttarvöxtum og innheimtukostnaði, hvíli sem lögveð á hlutaðeigandi bifreið sem sé aðfararhæft og gangi fyrir öllum öðrum skuldbindingum og frammar öllum öðrum veðböndum í þrjú ár frá gjalddaga. Á grundvelli lögveðs má því krefjast nauðungarsölu á bifreið án undangengins dóms, sáttar eða fjárnáms. Þá er jafnframt heimilt að innheimta gjaldfallið kílómetragjald vegna hlutaðeigandi bifreiðar með fjárnámi hjá skráðum eiganda eða umráðamanni vegna greiðslu gjaldfallins kílómetragjalds án undangengis dóms eða sáttar.

Um 21. gr.

Í greininni kemur fram að kílómetragjald sem innheimt er samkvæmt lögnum myndi ekki gjaldstofn til virðisaukaskatts. Kílómetragjald telst því ekki til skattverðs í skilningi 1. tölul. 2. mgr. 7. gr. laga um virðisaukaskatt. Þá er sérstaklega tiltekið í ákvæðinu að lög um virðisaukaskatt skulu gilda eftir því sem við getur átt vegna framkvæmdar o.fl., að því leyti sem ekki er öðruvísi kveðið á um í lögum þessum. Vegna tímabundins innflutnings bifreiða skulu tollalög gilda að því leyti sem ekki er öðruvísi kveðið á um í lögnum og eftir því sem við getur átt.

Um 22. gr.

Í greininni er fjallað um reglugerðarheimild. Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laganna.

Um 23. gr.

Greinin fjallar um gildistöku. Lagt er til að lögin öðlist þegar gildi. Þó skulu ákvæði c. liðar 2. gr., 4. mgr. 3. gr. og 7. gr., þar sem fjallað er um tímabundinn innflutning á erlendum fólks- og sendibifreiðum hingað til lands taka gildi þann 1. júlí 2024 vegna rafmagns- og vetnisbifreiða og þann 1. janúar 2025 vegna tengiltvinnbifreiða.

Um ákvæði til bráðabirgða I.

Í bráðabirgðaákvæði I er fjallað um fyrstu skráningu aksturs eftir upphaf gjaldtöku. Þar kemur fram að fyrsta skráning skuli eiga sér stað fyrir 20. janúar 2024. Að þessum tímamörkum liðnum kallar Samgöngustofa eftir skráningu. Ef skráning liggur þó ekki fyrir 30. janúar 2024 eru þær skyldur lagðar á gjaldskyldan aðila að mæta á faggilta skoðunarstofu og láta skrá stöðu akstursmælis. Við sama tímamark fellur á vanrækslugjald. Vanrækslugjaldið skal þó fellt niður ef aðili mætir í skráningu hjá faggiltri skoðunarstofu innan 20 daga. Þá má fella niður vanrækslugjald hafi óviðráðanleg atvik staðið í vegi fyrri skráningu á stöðu akstursmælis eða ef gjaldskyldur aðili færir gildar ástæður fyrir því að skráning hafi ekki átt sér stað að mati ríkisskattstjóra. Með óviðráðanlegum atvikum er, líkt og fram kemur í athugasemdum um 8. gr. fyrst og fremst átt við utanaðkomandi og óviðráðanleg atvik sem gjaldskyldur aðili ber ekki ábyrgð á, t.a.m. náttúruhamfari og styrjaldir (*force majeure*), þ.e. slík utanaðkomandi atvik sem aðili fær engu um ráðið.

Um ákvæði til bráðabirgða II.

Í bráðabirgðaákvæði II er fjallað um áætlaðan meðalakstur fyrir fyrsta gjaldtímabil ársins 2024. Ríkisskattstjóri skal birta áætlun um meðalakstur bifreiðar á tólf mánaða tímabili í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda fyrir 1. janúar 2024 samkvæmt fyrirfram ákveðnum kílómetrum og gefa gjaldskyldum aðila kost á að skrá inn nýja áætlun um akstur á tímabilinu. Áætlunin er lögð til grundvallar fyrirframgreiðslu á fyrsta gjaldtímabili og e.a. annarra tímabila ef ekki eru gerðar breytingar á áætluninni. Gjaldldagi fyrirframgreiðslu er 2. janúar 2024 og eindagi 14 dögum síðar.

Um ákvæði til bráðabirgða III.

Sú staða getur komið upp að einungis sé til ein skráning aksturs hjá á eignarhaldstíma bifreiðar hjá gjaldskyldum aðila. Vegna þess er nauðsynlegt að byggja á áætluðum akstri til að reikna út meðalakstur við álagningu gjaldsins.